

**RAPORT
Z REALIZACJI
PROGRAMU
OPERACYJNEGO
INTEGRACJA
SPOŁECZNA
I AKTYWNOŚĆ
OBYWATELSKA
ZA 2018 ROK**

**+ III. PROGRAM OPERACYJNY
INTEGRACJA SPOŁECZNA
I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA**

SPIS TREŚCI

str. 4 **WPROWADZENIE.** Strategia Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus wraz z Programami Operacyjnymi są nadrzędnymi dokumentami strategicznymi stanowiącymi podstawy dla zintegrowanego, długofalowego zarządzania rozwojem Gdańska. Niniejszy raport stanowi podsumowanie podjętych w 2018 roku przedsięwzięć wpisujących się w realizację ustalonych priorytetów rozwojowych i służących osiągnięciu celów operacyjnych w Programie Operacyjnym Integracja Społeczna i Aktywność Obywatelska.

str. 6 W pierwszej części raportu zaprezentowane zostały **FAKTY I LICZBY** odnoszące się do wybranych zagadnień odzwierciedlających procesy związane z integracją społeczną i aktywnością obywatelską w Gdańsku.

str. 8 W kolejnej części raportu scharakteryzowane zostały **KLUCZOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA ZREALIZOWANE W 2018 ROKU**, które, ze względu na stopień trudności organizacyjnych oraz spodziewane wysoce wymierne efekty jakie przyniesie ich wdrożenie w integracji społecznej i aktywności obywatelskiej w Gdańsku, zostały uznane za warte wyróżnienia. W opisie wymienionych działań zaznaczone zostały również nawiązania do wskazanych w Strategii Rozwoju Miasta priorytetów strategicznego rozwoju – czyli wspólnie wypracowane wartości, na których należy budować przyszłość Gdańska.

str. 12 Zasadniczym elementem raportu jest zestawienie **DZIAŁAŃ PODJĘTYCH W 2018 ROKU W RAMACH REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH** Programu Operacyjnego Integracja Społeczna i Aktywność Obywatelska. Wyszczególnienie przedsięwzięć podjętych przez Miasto ukazuje w jaki sposób realizowane są poszczególne cele operacyjne wskazane w obszarze aktywności obywatelskiej i integracji społecznej. Warty zaznaczenia jest fakt, iż szereg podjętych inicjatyw służy osiągnięciu celów operacyjnych z zakresu kilku Programów, co odnotowano (za pomocą ikon reprezentujących Programy) jako powiązania horyzontalne.

str. 50 **KOMENTARZ KOORDYNATORA** to podsumowanie doświadczeń wynikających z zarządzania wdrażaniem Programu Operacyjnego. Koordynator wskazuje zarówno kwestie, które w największym stopniu przyczyniły się do osiągnięcia celów operacyjnych, jak również wyzwania jakie stoją przed realizatorami założeń Programu w nadchodzących latach..

str. 52 Na końcu raportu, w formie tabelarycznej zaprezentowano jakościowe i kontekstowe **WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH**. Wartości wskazane za lata 2012-2018 umożliwiają dokonanie analizy zmian jakie zaszły w wyniku wprowadzonych działań oraz poprzez wspieranie wybranych kierunków rozwojowych.

WPROWADZENIE

Dokumenty strategiczne Gdańska

Strategia Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus oraz jej integralna część, jaką jest dokument **Gdańsk Programy Operacyjne 2023**, stanowią nadrzędne instrumenty zarządzania rozwojem Gdańska. Poprzez wskazane w nich priorytety strategiczne dla Gdańska, dają podstawy do świadomego kształtowania procesów rozwoju Miasta. Ich wdrażanie ma służyć osiągnięciu trwałego i zharmonizowanego rozwoju Gdańska oraz systematycznemu podnoszeniu jakości życia w mieście.

Potrzeby rozwojowe Gdańska zostały ujęte w dziewięciu obszarach, które obejmują Programy Operacyjne, tj.: Edukacja, Zdrowie Publiczne i Sport, **Integracja Społeczna i Aktywność Obywatelska**, Kultura i Czas Wolny, Innowacyjność i Przedsiębiorczość, Atrakcyjność Inwestycyjna, Infrastruktura, Mobilność i Transport oraz Przestrzeń Publiczna. Każdemu z Programów przypisany jest Koordynator, który czuwa nad konsekwentnym wdrażaniem założeń i nadaje ton działaniom służącym urzeczywistnieniu celów operacyjnych.

Czemu służy podsumowanie?

Chcemy, by niniejszy raport miał praktyczny wymiar – służył zarówno udokumentowaniu zrealizowanych działań w ramach poszczególnych Programów Operacyjnych, ale również dostarczał wiedzy niezbędnej do zarządzania nimi. Usprawnianie procesów wdrażania rozwiązań, które służą rozwojowi Gdańska, musi opierać się o analizę działań prowadzonych w różnych obszarach życia miasta oraz uwzględniać lokalny kapitał społeczny, czyli pogłębiać aktywną współpracę i umacniać aktywność obywatelską.

Godnym podkreślenia jest fakt, iż realizacja Programów Operacyjnych wzmocniła efekt synergii w działaniach o charakterze interdyscyplinarnym. Oznacza to, iż przy realizowanych projektach podejmowana jest ścisła współpraca międzyobszarowa mająca na celu osiągnięcie efektów odpowiadających potrzebom wspólnoty gdańszczanek i gdańszczan.

GDAŃSK OD LAT JEST MIASTEM DYNAMICZNIE ROZWIJAJĄCYM SIĘ GOSPODARCZO, INWESTUJĄCYM W INFRASTRUKTURĘ I PODEJMUJĄCYM SZEREG DZIAŁAŃ NA RZECZ PODNOSZENIA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW. W OSTATNICH LATACH ZMNIEJSZA SIĘ LICZBA OSÓB WYKLUCZONYCH SPOŁECZNIE, DOŚWIADCZAJĄCYCH SKRAJNEGO UBÓSTWA, BEZROBOTNYCH MIESZKAŃCÓW, OGRANICZONY ZOSTAŁ PROBLEM GŁODU BIEDNYCH DZIECI ORAZ BEZDOMNOŚCI ULICZNEJ. POLITYKA SPOŁECZNA, W TYM WSPARCIE RODZIN I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH, JEST JEDNYM Z KLUCZOWYCH PRIORYTETÓW MIASTA. PRZED SŁUŻBAMI POLITYKI SPOŁECZNEJ STOI WIELE NOWYCH WYZWAŃ, JAK POSTĘPUJĄCE STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA, PROBLEMY ZDROWIA PSYCHICZNEGO, ZADŁUŻENIA, MIGRACJE, REWITALIZACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH, WSPIERANIE RODZIN, DOSTARCZANIE OFERTY WYSOCE PROFESJONALNYCH, ZINDYWIDUALIZOWANYCH. GDAŃSK PRAGNIE BUDOWAĆ SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE Z SILNYMI I AKTYWNYMI SPOŁECZNOŚCIAMI LOKALNYMI, SOLIDARNE I OTWARTE, LUDZI REALIZUJĄCYCH SVOJE PASJE, DZIAŁAJĄCYCH BEZINTERESOWNIE NA RZECZ INNYCH.

Koordynator Programu Operacyjnego

Maria Maślak

*zastępca dyrektora ds. integracji społecznej
Wydziału Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku*

Opiekun merytoryczny
Programu Operacyjnego:

*Piotr Kowalczyk
Z-ca Prezydenta Miasta Gdańska ds. polityki społecznej*

Zespół Programowy:

*Sylvia Betlej
Barbara Borowiak
Agnieszka Buczyńska
Agnieszka Huelle
Ewa Kamińska
Marcin Męczykowski
Ewa Pielak
Michał Pielechowski
Magdalena Skiba
Grzegorz Szczuka
Agnieszka Wróbel*

FAKTY I LICZBY

14,5 tys.

osób korzystało w 2018 r. z pomocy i wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku

272 oddolne inicjatywy gdańszczan wsparto w 2018 r. w ramach funduszy: senioralnego, młodzieżowego, kulturalnego i sąsiedzkiego.

Źródło: Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku

Ponad **4,7 tys.** osób podjęło w 2018 r. wolontariat za pośrednictwem Regionalnego Centrum Wolontariatu w Gdańsku.

Źródło: Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku

383 tys.

beneficjentów działań podejmowanych przez organizacje pozarządowe w ramach współpracy z Miastem Gdańsk odnotowano w 2018 r.

Źródło: Sprawozdanie ze współpracy Miasta Gdańska z organizacjami pozarządowymi w 2018 r.

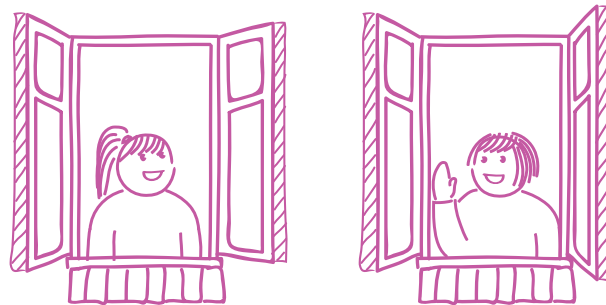
12,4%

wyniosła frekwencja w głosowaniu na Budżet Obywatelski w 2018 r. i była o 1,1 pkt proc. wyższa niż w 2017 r.

Źródło: Biuro Prezidenta ds. Komunikacji i Marki Miasta

19,3 tys. osób wzięło udział w Gdańskich Dniach Sąsiadów w 2018 r.

Źródło: Instytut Kultury Miejskiej

Budżet Obywatelski

455

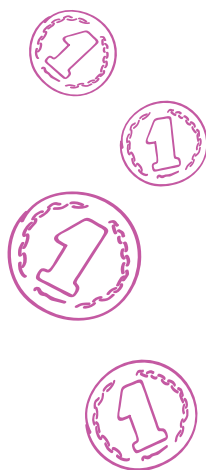
projektów złożono w Budżecie Obywatelskim w 2018 r.

Źródło: Biuro Prezydenta ds. Komunikacji i Marki Miasta

262

wychowanków pieczy zastępczej realizowało w 2018 r. indywidualny program usamodzielniania

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku

55,5 mln zł

przekazało w 2018 r. Miasto Gdańsk organizacjom pozarządowym na realizację zadań w ramach otwartych konkursów ofert; to o 15,9% więcej niż w 2017 r.

Źródło: Sprawozdanie ze współpracy Miasta Gdańska z organizacjami pozarządowymi w 2018 r.

KLUCZOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA ZREALIZOWANE W 2018 ROKU

1. Równe traktowanie w Gdańsku

Władze Gdańska dążą do stworzenia w naszym mieście przestrzeni sprzyjającej różnorodności i równych szans. W 2018 roku, po dziewięciu miesiącach intensywnych prac grupy ekspertów i ekspertek z gdańskich organizacji pozarządowych, instytucji miejskich, szkół, przedszkoli oraz związków wyznaniowych, powstał Model na rzecz Równego Traktowania. Prace nad Modelem zainicjowała Gdańska Rada ds. Równego Traktowania na prośbę Prezydenta Pawła Adamowicza we wrześniu 2017 roku i kontynuowała je do maja 2018 roku. W comiesięcznych spotkaniach uczestniczyło łącznie 111 osób, którym bliska jest idea poszanowania praw człowieka oraz przeciwdziałania dyskryminacji oraz wykluczeniu. Model na rzecz Równego Traktowania to polityka miejska określająca kierunki zmian i działania, które Miasto podejmie, aby budować bardziej przyjazny i bezpieczny Gdańsk dla wszystkich, bez względu na różnice płci, wieku, orientacji seksualnej, wyznania, pochodzenia etnicznego czy niepełnosprawności.

Do głównych celów Modelu należy zwiększenie poczucia bezpieczeństwa, ochrony i wsparcia ofiar przemocy i dyskryminacji ze względu na przynależność do ww. grup, wprowadzenie nowych i poprawienie istniejących polityk i procedur, które posłużą poprawie równego traktowania w Gdańsku, rozszerzenie oferty usług publicznych i zwiększenie dostępu do nich dla każdej osoby w Gdańsku oraz zwiększenie świadomości i kształtowanie postaw otwartości i solidarności wśród mieszkańców i mieszkanki Gdańska.

W ramach pracy nad Modelem stworzono sześć diagnoz sytuacji grup i osób zagrożonych dyskryminacją. Diagnozy te stały się podstawą do określania 179 rekomendacji zmian i działań, które Miasto podejmie aby stać się bardziej przyjaznym i bezpiecznym. Całość dokumentu była szeroko konsultowana, zarówno z mieszkańcami i mieszkankami Gdańska, jak i wewnątrz Urzędu Miejskiego, jednostek organizacyjnych miasta i spółek miejskich.

Model został przyjęty Uchwałą Rady Miasta Nr LV/1566/2018 z dnia 28 czerwca 2018 roku. W grudniu 2018 r., w Międzynarodowy Dzień Praw Człowieka, Miasto po raz drugi przyznało Gdańską Nagrodę Równości. Ideą tego wyróżnienia jest uhonorowanie osób, które w szczególny sposób działają na rzecz praw człowieka w Gdańsku. W 2018 roku nagrodę otrzymali: Pani Ewa Patyk - za zaangażowanie w działania budujące w Gdańsku równość w dostępie do pomocy bez względu na status ekonomiczny, społeczny, czy pochodzenie, Pan Krzysztof Skrzypski - za działania na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnościami oraz Pani Dorota Zabłudowska, którą uhonorowano za działalność na rzecz obrony praw człowieka, w tym w szczególności prawa do niezależnego i niezawisłego sądu.

ryc. 1. Gdańsk, Europejskie Centrum Solidarności. Laureaci i laureatki drugiej edycji Gdańskiej Nagrody Równości; fot Dominik Paszliński, gdansk.pl

2. Civic eState: Współdzielone miejskie dobra publiczne

W 2018 roku rozpoczęto realizację projektu Civic Estate, finansowanego w ramach programu Urbact III, dofinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Projekt stanowi kontynuację dotychczasowych dwóch projektów Boostinno związanego ze wspieraniem innowacji społecznych oraz Change! odnoszącego się do rozwoju społeczności lokalnych.

Celem nowego projektu, w którym obok Barcelony (ES), Gandawy (BE) Amsterdamu (NL), Iasi (RO) i Presov (SK), Miasto Gdańsk jest Partnerem, jest zaadoptowanie w Gdańsku doświadczeń miasta Neapol, wynikających z realizacji przedsięwzięcia pod nazwą „Lost&Found” („Utracone i Odzyskane”) wyłonionego jako dobra praktyka URBACT przez działania takie jak: przeniesienie wiedzy i kompetencji związanych ze wspólnym użytkowaniem obiektów uznanych za tzw. miejskie obiekty dobra wspólnego oraz wspólnym ich zarządzaniem, tak by zagwarantować sprawiedliwy i otwarty dostęp do nich, partycypacyjny proces decyzyjny, zrównoważony rozwój i zachowanie dla dobra przyszłych pokoleń. Całość przedsięwzięcia będzie ukierunkowana na stworzenie w Gdańsku (przy ul. Dolna Brama 8) „Centrum Obywatelskiego” (SocialHUB), czyli przestrzeni dla wspierania innowacji społecznych i aktywności społecznej mieszkańców i mieszkanek Gdańska.

Projekt w lokalnym wymiarze odnosi się do dwóch aspektów: pierwszy dotyczy uwarunkowań formalno-prawnych zarówno na poziomie krajowym, jak i prawa lokalnego dotyczącego polityki komunalnej umożliwiających współzarządzanie przestrzeniami publicznymi, w myśl włoskiej zasady partnerstwa publiczno-społecznego; drugi aspekt dotyczy kwestii budowy społeczności wokół przedsięwzięcia gotowej do takiego współzarządzania.

ryc. 2. Inauguracja projektu „Civic eState” w Gdańsku” na zdjęciu: od lewej: Christain Iaione ekspert wiodący projektu, Prezydent Miasta Gdańska Paweł Adamowicz oraz koordynator projektu Magdalena Skiba; fot. zasoby Wydziału Rozwoju Społecznego

3. Rozwój Usług Społecznych – 4 projekty rewitalizacyjne

W ramach Rozwoju Usług Społecznych (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne) prowadzone są 4 projekty rewitalizacyjne: „Rewitalizacja Dolnego Miasta i Placu Wałowego wraz ze Starym Przedmieściem w Gdańsku – kompleksowe usługi społeczne dla mieszkańców dzielnicy”, „Rewitalizacja Biskupiej Górki i Starego Chełmu w Gdańsku – kompleksowe usługi społeczne dla mieszkańców dzielnicy”, „Rewitalizacja Oruni w Gdańsku – kompleksowe usługi społeczne dla mieszkańców dzielnicy”, „Rewitalizacja obszaru Nowy Port z Twierdzą Wisłoujście w Gdańsku – kompleksowe usługi społeczne dla mieszkańców dzielnicy”. W dniu 30 czerwca 2017 r. podpisano umowy o dofinansowaniu ww. projektów.

Koncepcja projektów opiera się na działaniach komplementarnych z projektami inwestycyjnymi realizowanymi w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego. Oznacza to, że w ramach rewitalizacyjnych projektów inwestycyjnych, remontowane są lokale do prowadzenia działań społecznych. Natomiast komponent społeczny, który realizowany będzie w ww. lokalach, zapewnia wsparcie osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez wdrożenie dodatkowych usług społecznych na terenie obszarów zdegradowanych charakteryzujących się dużym natężeniem problemów społecznych.

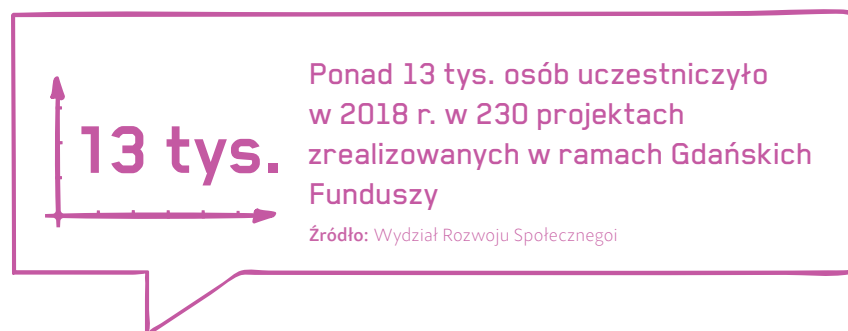
ryc. 3. Animacja społeczna przestrzeni podwórkowej; fot. zasoby Wydziału Rozwoju Społecznego

DZIAŁANIA PODJĘTE W 2018 ROKU W RAMACH REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH

Cel operacyjny III.1. Zwiększenie potencjału rozwojowego społeczności lokalnych, rodzin i osób.

- ➔ Kolejny już rok uczniowie gdańskich szkół mogli korzystać z bogatej oferty zajęć, które w ramach **Akcji Zima i Akcji Lato** są organizowane w okresie ferii i wakacji. Różnorodne zajęcia pozwalają nie tylko bezpiecznie spędzić czas w gronie rówieśników i zaplanować urlop przez rodziców, ale też rozwijać hobby i zainteresowania najmłodszych gdańszczan. Większa niż w ubiegłym roku oferta powstała dzięki zdiagnozowaniu potrzeb rodziców i dzieci z równomiernym rozłożeniem propozycji we wszystkich dzielnicach miasta. Oferta obejmowała zajęcia sportowe, kulturalne, naukowe oraz kreatywne. Partnerami akcji były: Gdański Ośrodek Sportu, Gdański Archipelag Kultury, Centrum Hewelianum, Europejskie Centrum Solidarności oraz placówki oświatowe i wychowawcze. W **Akcji Lato 2018** uczestniczyły 43 szkoły i placówki oświatowe organizujące zajęcia w formie półkolonii, co najmniej z 8-godzinną opieką nad dziećmi; były to m.in. zajęcia sportowe, plastyczne, teatralne i naukowe. Zaoferowano 6130 miejsc i przygotowano 26 400 godzin zajęć i atrakcji dla dzieci. Natomiast w **Akcji Zima** udział wzięły 52 szkoły, zaoferowano 5800 miejsc i przygotowano 16 095 godzin zajęć. Ofertę zajęć wakacyjnych w okresie letnim przygotowało też 12 organizacji pozarządowych. Objęte nią zostały w szczególności dzieci z niepełnosprawnościami oraz dzieci ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. Na terenie gdańskich szkół półkolonie realizował także Związek Harcerstwa Polskiego.
- ➔ Zwiększeniu potencjału rozwojowego społeczności lokalnych służą fundusze na realizację oddolnych inicjatyw mieszkańców oraz organizacji pozarządowych tj.: **Gdański Fundusz Senioralny, Gdański Fundusz Młodzieżowy, Gdański Fundusz Sąsiedzki oraz uruchomiony w po raz pierwszy w roku 2018 Gdański Fundusz Młodzieżowy**. Mieszkańcy mogą uzyskać dofinansowanie swoich projektów oraz pomysłów w postaci minigrantu w kwocie 500 zł, a organizacje pozarządowe grantu wysokości 5000 zł. Dofinansowanie otrzymują projekty na rzecz mieszkańców, lokalnej społeczności, grupy rówieśniczej, wsparcia inicjatyw sąsiedzkich. Taka forma aktywności społecznej pozwala realizować im pasje, hobby, zainteresowania, wzmacnia kapitał społeczny, jest sposobem na kreatywne spędzenie wolnego czasu; szczególnie w przypadku młodzieży pozwala rozwijać im kompetencje społeczne i organizacyjne. W ramach Gdańskiego Funduszu Młodzieżowego zrealizowano w 2018 r. 53 projekty, których beneficjentami było łącznie ponad 3,5 tys. osób. W 2018 r. zrealizowano 2 edycje Gdańskiego Funduszu

Senioralnego. Seniorzy przeprowadzili łącznie 99 inicjatyw o różnorodnej tematyce, w które zaangażowało się ponad 3 tys. seniorów i senierek. W ramach pierwszej edycji Gdańskiego Funduszu Sąsiedzkiego zrealizowano 78 projektów.

Wydarzenia związane z obchodami Gdańskich Dni Sąsiadów, organizacją klubów rodzica itp. zaangażowały ponad 6,5 tys. odbiorców.

- Działania z zakresu polityki senioralnej stanowią bardzo potrzebną i ważną część obszaru Integracji Społecznej i Aktywności Obywatelskiej. W 2018 r. zrealizowano programy, projekty i działania dające szansę i możliwość osobom starszym skorzystania z bogatej oferty propozycji kulturalnych, edukacyjnych, artystycznych czy sportowo-rekreacyjnych. Jak co roku, w kalendarzu gdańskich wydarzeń znalazły się m.in. **Koncert z okazji Dnia Babci i Dziadka, Konkurs Aktywni Seniorzy, Miejski Bal Seniora oraz październikowy cykl wydarzeń w ramach Gdańskich Dni Seniora**. Ważnym wydarzeniem 2018 r. okazała się pierwsza Parada Seniorów połączona z Piknikiem Seniora, które zostały zorganizowane z okazji Światowego Dnia Praw Osób Starszych. Na uwagę zasługuje również wyjątkowe w swoim charakterze wydarzenie jakim jest **Konkurs Poetycki dla Seniorów**, którego zwieńczeniem jest Gala i koncert składający się z utworów wyłonionych w konkursie pn. Benefis Dojrzałości.

Jednym z najważniejszych warunków skuteczności działań na rzecz seniorów jest konsekwencja i ciągłość projektów, dlatego w 2018 r. kontynuowano takie projekty jak: **Trzeci Wiek w Zdrowiu, Koszyk Edukacyjny Zdrowie Seniora, Koperta Życia, ale również rozszerzoną formułą pilotażu projektu teleopieki domowej**.

Jednym z priorytetów podejmowanych działań jest angażowanie potencjału osób starszych i zachęcanie seniorów do czynnego udziału w życiu miasta, zarówno jako odbiorców, ale również jako twórców oferty kierowanej do mieszkańców Gdańska. Oryginalnym i autorskim projektem w skali kraju, jest **Gdański Fundusz Senioralny**. Dzięki kolejnym już edycjom Funduszu, w 2018 r. seniorzy mogli realizować 80 inicjatyw zarówno w wymiarze lokalnym, jak i ogólnomiejskim dla różnych grup wiekowych, zgodnie z ideą solidarności międzypokoleniowej.

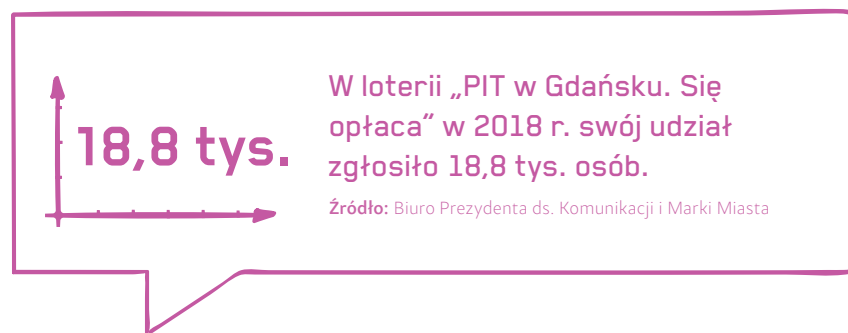
Rok 2018 to również czas budowania dobrych relacji oraz pracy mającej na celu poprawę komunikacji ze środowiskami senioralnymi. Doskonałym przykładem może być **powstanie Rady Seniorów w Gdańsku**, utworzonej uchwałą Rady Miasta Gdańska nr LV/1622/18 z dnia 28 czerwca 2018 r. Rada składająca się z 31 osób i jest reprezentacją seniorów wyłonioną w drodze wyborów, które odbyły się 10 października 2018 r. w Biurze Rady Miasta Gdańska. Rada ma charakter konsultacyjno-opiniująco-inicjatywny i obecnie pracuje w 7 komisjach tematycznych. Pierwsza kadencja Rady przewidziana jest na okres 2 lat.

Obok działającego od 2007 r. eksperckiego grona, czyli Gdańskiej Rady ds. Seniorów, jest to już drugi zespół opiniotwórczy, wspierający działania miasta na rzecz efektywnej i dojrzałej polityki senioralnej w Gdańsku. W działanie to wpisują się również cykliczne spotkania z liderami klubów i kół seniora oraz przedstawicielami organizacji działających na ich rzecz. Mając na celu ułatwienie aktywności osób starszych i zachęcanie do udziału w życiu społecznym, prowadzona jest zakładka dedykowana seniorom na stronie www.gdansk.pl/seniorzy, a dedykowany adres e-mailowy - seniorzy@gdansk.gda.pl - służy do kontaktów w sprawach osób starszych.

Mając na uwadze ogromny potencjał, doświadczenie, wiedzę oraz bezpieczeństwo ekonomiczne osób starszych, uruchomiono **pierwsze w Polsce Centrum Pracy Seniorów i Seniorów** zapewniające profesjonalne pośrednictwo pracy dla osób starszych i pracodawców. Działanie podjęte przez Gdański Urząd Pracy zostało zainaugurowane dużym przedsięwzięciem - Festiwalem Pracy i Aktywności Seniorów pn. „Życie zaczyna się po 60-tce”.

Bardzo ważnym elementem polityki senioralnej miasta jest także podejmowanie współpracy z ośrodkami akademickimi. Doskonałym przykładem takiego działania była zorganizowana w dniach 28-29 października 2018 r. Konferencja gerontologopedyczna pn. „Starość Język Komunikacja” zorganizowana wspólnie z Katedrą Logopedii Uniwersytetu Gdańskiego, Pomorskim Oddziałem Polskiego Towarzystwa Logopedycznego, Ateneum – Szkołą Wyższą w Gdańsku oraz Grupą Wydawniczą Harmonia.

- ➔ Rodziny w Gdańsku mogą korzystać z udogodnień, jakie przysługują po **przyznaniu Karty Dużej Rodziny** (karta Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej – projekt ogólnopolski) oraz gdańskiej **Karty Dużej Rodziny** w ramach programu „Duża Gdańska Rodzina”. Karty te upoważniają do korzystania z ulg i zwolnień u partnerów publicznych i prywatnych. Ponadto gdańska Karta Dużej Rodziny upoważnia do bezpłatnej komunikacji miejskiej. W 2018 r. wydano 1857 Kart gdańskich, 3331 Kart przedłużono na kolejny rok szkolny (karty wymagają przedłużania co roku na podstawie legitymacji szkolnej/studenckiej), oraz wydano 3055 kart ogólnopolskich. Dostępna jest również Karta Mieszkańca, która zapewnia osobom zameldowanym w Gdańsku lub płacącym w mieście podatki możliwość korzystania z bogatej oferty usług świadczonych przez miejskie instytucje na specjalnych warunkach; m.in. są to bezpłatne wejścia do muzeów, na obiekty i imprezy sportowe, z których każdy posiadacz karty może skorzystać raz w roku. Zniżki i specjalne oferty obejmują również usługi świadczone przez partnerów Miasta. Do końca 2018 r. Kartę Mieszkańca odebrały 169 384 osoby, z czego 4394 korzystały z aplikacji mobilnej. Rabaty przysługiwały u 70 partnerów projektu, a w ciągu roku można było uczestniczyć w 27 wydarzeniach bezpłatnie lub uzyskując rabat.
- ➔ Od 1 marca do 5 maja 2018 r. odbyła się druga edycja akcji **„PIT w Gdańsku. Się opłaca!”** zachęcającej mieszkańców do rozliczania podatku dochodowego w Gdańsku. Płacąc podatki w miejscu zamieszkania, mieszkańcy przyczyniają się do wzrostu budżetu, co w konsekwencji umożliwia miastu szersze podejmowanie działań rozwojowych na rzecz gdańszczan. Dodatkowym aspektem kampanii było wzmocnienie identyfikacji osób rozliczających PIT w Gdańsku z miejscem, gdzie faktycznie mieszkają i pracują. Udział w drugiej edycji akcji zgłosiło 18 751 osób, które potwierdziły rozliczenie podatków na terenie Gdańska.

- Miasto Gdańsk, jako miasto wolności i solidarności, równości i otwartości, wdraża przyjętą w czerwcu 2016 r. politykę zarządzania migracjami na poziomie lokalnym – Model Integracji Imigrantów. Obejmuje on 11 obszarów życia społecznego: sport, kulturę, społeczności lokalne, zdrowie, mieszkalnictwo, bezpieczeństwo, komunikację społeczną, edukację szkolną, edukację wyższą, pomoc społeczną i pracę. Dokument został przyjęty uchwałą Rady Miasta Gdańska z dnia 30 czerwca 2016 r. W 2018 r. w ramach Modelu rozszerzono działalność Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek świadczącego usługi informacyjne dla cudzoziemców, organizującego kursy języka polskiego, pomoc prawną, doradztwo zawodowe i pomoc uchodźcom. W 2018 r. z usług Centrum skorzystało ok. 5 tys. cudzoziemców. Uruchomiono również nowy serwis dla imigrantów – Watchdog, czyli Punkt Bezpiecznego Raportowania, gdzie sztab specjalistów (psycholodzy, radcy prawni, tłumacze, specjaliści od prawa pobytowego, etc.) przyjmują anonimowe zgłoszenia o nadużyciach / przestępstwach i starają się pomóc szukać pomocy ich ofiarom. W ramach rozszerzenia grantu zwiększono również dostępność Centrum dla cudzoziemców – w każdym miesiącu uruchomiono dyżur w weekend. Rozszerzono również ofertę kursów nauki języka polskiego dla obcokrajowców.

Elementem wdrażania Modelu jest m.in. funkcjonowanie pełniącej funkcję doradczą **Rady Imigrantów i Imigrantek przy Prezydencie Miasta**, której członkowie odbywają regularne posiedzenia, prowadzą otwarte dyżury, uczestniczą w konferencjach i spotkaniach z uczniami, studentami, radami rodziców, a także instytucjami i organizacjami kultury. W 2018 r. członkowie i członkinie Rady spotykali się m.in. z osobami decyzyjnymi w sprawie polepszenia sytuacji imigrantów w Gdańsku (konsul Ukrainy), przygotowali pisemnie opinie i stanowiska Rady w kwestiach, które były rozpatrywane. W 2018 r. odbyło się sześć posiedzeń Rady oraz kilkanaście godzin otwartych dyżurów. We wrześniu 2018 roku zakończono pierwszą i powołano drugą kadencję Rady, którą mieszkańcy mieli okazję bliżej poznać podczas zorganizowanego z okazji Międzynarodowego Dnia Migrantów Forum Integracji i Migracji (18.12.2018 r.). W Gdańskim Urzędzie Pracy (GUP), oprócz nowopowstałego **Referatu Zatrudniania Cudzoziemców**, powstał w sierpniu **Punkt Pomocy Cudzoziemcom**, w którym imigrantom w Gdańsku udzielane jest wsparcie w znalezieniu pracy, noclegu oraz w kontaktach z urzędami i instytucjami. Dodatkowo, Gdański Urząd Pracy i Pracodawcy Pomorza zainicjowali i przeprowadzili konkurs pn. **Pracodawca Przyjazny Cudzoziemcom**.

W zakresie polityki informacyjnej Miasta, Urząd zainstalował na swoich stronach internetowych translator, umożliwiający skorzystanie z możliwości tłumaczenia zawartej na nich treści na kilkadziesiąt języków obcych. Możliwość ta obejmuje także serwis poświęcony migracjom: <http://www.gdansk.pl/migracje> oraz kampanię społeczną „Łączy nas Gdańsk”, której zadaniem jest edukacja mieszkańców w zakresie międzykulturowości i różnorodności, w myśl hasła: „Różnimy się poglądami, miejscem pochodzenia, językiem, kulturą, orientacją seksualną, kolorem skóry czy religią. Jednocześnie łączy nas miejsce, które wybraliśmy do życia – ŁĄCZY NAS GDAŃSK”.

Gdańsk po przystąpieniu do **ICORN – Międzynarodowej Sieci Miast Pisarzy Uchodźców** przyjął w 2018 r. na roczne stypendium artystę z Palestyny, by mógł on tu tworzyć z dala od prześladowań. Koordynatorem programu z ramienia Miasta jest Gdańska Galeria Miejska. W ramach grantu miejskiego rozpoczął również działanie dwuletni projekt **Szkoła Różnorodności** realizowany przez Fundację Instytut Równowagi Społeczno-Ekonomicznej, w ramach którego odbywają się w chętnych szkołach cykle warsztatów z wrażliwości kulturowej. W ramach projektu, w maju odbyła się konferencja Siła Różnorodności, podczas której zrealizowano m.in. warsztaty na temat wartości różnorodności oraz zaprezentowano narzędzia do pracy z grupą wielokulturową.

Europejskie Centrum Solidarności po raz kolejny zorganizowało program **praktyk obywatelskich „Część” dla nowoprzybyłych do miasta cudzoziemców**, a w przestrzeni Centrum – Solidarność Codziennie, swoją siedzibę ma oddolna inicjatywa – Klub Rodzica Międzynarodowego. W ramach wdrażania Modelu rozszerzono również projekt świetlicy letniej dla dzieci proszących o datki, zagrożonych bezdomnością i wykluczeniem społecznym.

W 2018 r. zorganizowano 4 kolejne **Fora Migracji i Integracji** które są platformą wymiany doświadczeń związanych z działaniami integracyjnymi i podnoszeniem kompetencji. Marcowe Forum poświęcono tematyce bezpieczeństwa imigrantów, czerwcowe ich integracji w społecznościach lokalnych. Wrześniowe Forum poświęcono tematyce edukacji szkolnej dzieci z doświadczeniami migracyjnym, a grudniowe nowo powołanej kadencji Rady Imigrantów i Imigrantek.

W roku 2018 **Tydzień Różnorodności w Gdańsku** obchodzono pod hasłem „Łączy nas Gdańsk”. W jego programie, w maju na terenach postoczniovych odbył się szereg wydarzeń integrujących, w tym: wspólne gotowanie, ogród społeczny, warsztaty, koncerty oraz inicjatywa pomalowania filarów wiaduktu przy ul. Popiełuszki treściami i motywami integrującymi (nazwano je umownie Filarami Szacunku).

W ramach kampanii powstała **drużyna piłkarska „Łączy nas Gdańsk”**. Składa się ona w większości z cudzoziemców, która uczestniczyła w rozgrywkach ligi „Obudź Nadzieję, z dobrymi rezultatami!”

W 2018 r. odbyły się 3 spotkania Platformy na rzecz integracji i migracji Unii Metropolii Polskich. Jedno z nich zorganizowano w Gdańsku, tematyka dotyczyła realizacji przez miasta zrzeszone w Unii ustawowego programu IPI – Indywidualnego Programu Integracji Uchodźców, którzy przeszli już całą procedurę azylową. W ramach realizacji Modelu, razem z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie oraz Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek, uruchomiono 4 mieszkania wspomagane dla imigrantów, w tym rodzin romskich. MONAR natomiast ruszył z programem miejsc noclegowych dla

imigrantów w kryzysie. **W listopadzie Prezydent Adamowicz odebrał w Wiedniu nagrodę Innowacje w Polityce w kategorii prawa człowieka za konsekwentne wdrażanie Modelu Integracji Imigrantów.**

- **Program Profilaktyki Obywatelskiej** to przedsięwzięcie adresowane do osób dorosłych, które przyjechały do Polski i zamieszkały w Gdańsku lub przygotowują się do tego; poznają historię miasta i społeczność lokalną, odkrywają ideę solidarności, docierają do organizacji i instytucji działających w obszarze społecznym, kulturalnym i obywatelskim. Uczestnicy i uczestniczki pochodzili z takich krajów, jak: Ukraina, Białoruś, Rosja, Litwa, Syria, Egipt, Libia, Włochy, Hiszpania, Francja, Węgry, Egipt, Wenezuela i Nigeria. Skorzystali z serii szkoleń: „Witajcie w nowym domu” (nt. procedur i formalności związanych z mieszkaniem w Polsce), „We mnie jest moc!” (nt. procesu migracji – adaptacji i akulturacji), „Miasto od podszewki” (spacer po mieście śladami różnych kultur w Gdańsku), „O komunikowaniu się w innej kulturze” (różnice w komunikacji),. Wzięli udział w wizytach studyjnych pod hasłem „Gdańsk praktycznie!”, podczas których odwiedzili gdańskie organizacje pozarządowe, instytucje i poznali ciekawe przykłady aktywności społecznej. Program odbywa się dwa razy do roku w partnerstwie z Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek.

Powiązanie
z Programem
Operacyjnym
Kultura i Czas
Wolny

- W 2018 roku, gdańszczanki i gdańszczanie mogli korzystać z oferty **23 Domów i Klubów sąsiedzkich**, w których odbywały się m.in. zajęcia dla dzieci i seniorów oraz wydarzenia integracyjne (np. kurs języka polskiego) i kulturalne. Oprócz zorganizowanych zajęć, na które nie obowiązują zapisy, centra lokalne zapewniają miejsce spotkań dla aktywnych mieszkańców i organizacji. W oparciu o sieć Domów odbywa się również pomoc prawna i obywatelska zlecana przez MOPR, są także ośrodkiem, w których odbywają się konsultacje i spotkania obywatelskie oraz spotkania rad dzielnic. W domach i klubach sąsiedzkich działają animatorzy lokalnej społeczności oraz wspierający ich wolontariusze i wolontariuszki. Wzmacniają oni lokalne relacje międzyludzkie oraz wpływają na budowanie lokalnej tożsamości. Rozwijane są sieci partnerstw lokalnych i koalicji dzielnicowych - m.in.: „Pakt dla Nowego Portu”, „Osowski Okrągły Stół”, „SIL Orunia”, „Partnerstwo na rzecz współpracy w zakresie prowadzenia Domu Sąsiedzkiego «Zakopianka»”, „Mały Dom Sąsiedzki Piecki-Migowo”, „Dolne Miasto”, „Partnerstwo Społeczne «Strzyża Center»”. W 2018 r. zwiększono kwoty przeznaczone na prowadzenie domów i klubów sąsiedzkich do kwoty 1 mln zł. W planach jest utworzenie kolejnych domów sąsiedzkich w innych dzielnicach, m.in. na Osowej i Starym Chełmie (w ramach Gdańskiego Programu Rewitalizacji) oraz ścisła współpraca z centrami lokalnymi o funkcji zbliżonej do działalności sieci Gdańskiego Archipelagu Kultury oraz bibliotek publicznych.

Powiązanie
z Programem
Operacyjnym
Przestrzeń
Publiczna

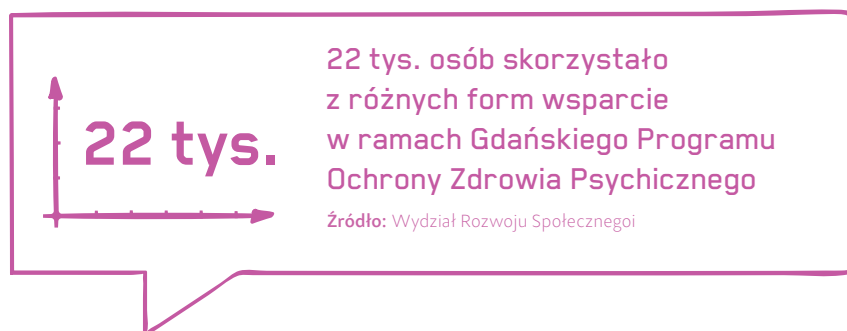
**W 2018 r. zwiększono kwoty
przeznaczone na prowadzenie
domów i klubów sąsiedzkich
do kwoty 1 mln zł.**

Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego

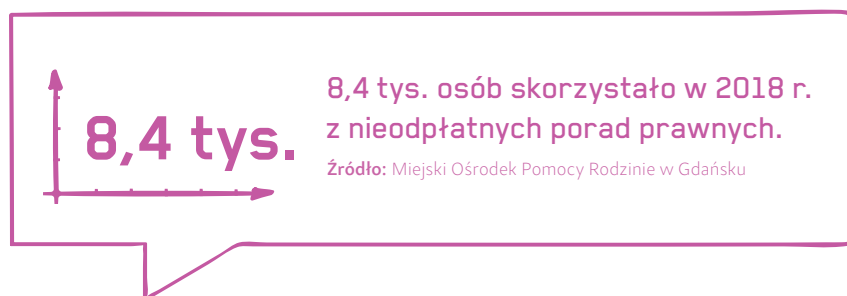

Powiązanie
z Programem
Operacyjnym
Zdrowie Pu-
bliczne i Sport

- Zwiększono dostępność usług z obszaru pomocy społecznej w ramach **Gdańskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego**. MOPR realizuje obecnie 7 zadań w zakresie oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Są to: prowadzenie środowiskowych domów samopomocy (11), prowadzenie klubów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi (6), prowadzenie mieszkań wspomaganych (14) i mieszkań ze wsparciem dla osób z zaburzeniami psychicznymi (4), prowadzenie warsztatów terapii zajęciowej (6), projekt „Osiedle Sitowie”, prowadzenie punktu wsparcia środowiskowego (1,5 tys. porad) oraz realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W 2018 r. kontynuowano realizację partnerskiego projektu **„Gdański model deinstytucjonalizacji usług na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi”**. W ramach projektu realizowane były następujące formy wsparcia: praca socjalna, asystentura środowiskowa, poradnictwo rodzinne, specjalistyczne usługi opiekuńcze, pobyt w mieszkaniu wspomagany/chronionym, readaptacja społeczna i zawodowa w klubie integracji społecznej, ambulatoryjne leczenie psychiatryczne, leczenie na dziennym oddziale psychiatrycznym, konsultacje internistyczne, terapia, kurs Otwartego Dialogu, Studium Asystenta Środowiskowego. W 2018 r. wsparciem w ramach projektu objętych zostało 179 osób (38 zakończyło udział). Rok 2018 był drugim pełnym okresem dla wdrażania Gdańskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (GPOZP) 2016–2023. Łącznie na zadania związane z ochroną zdrowia psychicznego, w tym oparcia społecznego i rozwiązywania problemów uzależnień behawioralnych, w 2018 r. przeznaczono prawie 34 mln zł – bez kosztów wsparcia zdrowia psychicznego w systemie edukacji. W sumie z różnych form wsparcia skorzystały 22 tys. osób.

- Zapewniono dostęp do **nieodpłatnej pomocy prawnej** osobom w trudnej sytuacji życiowej potrzebującym wsparcia. W 2018 r. funkcjonowało 19 punktów świadczących nieodpłatną pomoc prawną: 9 punktów, w których porad udzielają adwokaci lub radcowie prawni, oraz 10 punktów prowadzonych przez organizacje pozarządowe, w których oprócz adwokatów i radców prawnych porad udzielają doradcy podatkowi oraz absolwenci studiów prawniczych. W 2018 r. udzielono 8392 porady.

- W ramach wdrażania **Gdańskiego Programu Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych** w 2018 r. zostało uruchomione **Centrum Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych** przy Al. Grunwaldzkiej 8 (funkcjonowało w okresie od 1 lutego do 31 grudnia 2018 r.). W Centrum prowadzonym przez Elbląskie Centrum Mediacji i Aktywizacji Społecznej, mieszkanki i mieszkańcy Gdańska mogli bezpłatnie skorzystać z doradztwa prawno-finansowego, konsultacji edukacyjnych, zarządzania budżetem, wsparciu w opracowywaniu programów wyjścia z zadłużenia oraz programów pomocowych dla ofiar przestępstw i nadużyć ekonomicznych. Udzielono 273 porad, przeprowadzono 1127 konsultacji telefonicznych (infolinia) oraz utworzono 257 indywidualnych planów wyjścia z zadłużenia. Przeprowadzono 33 spotkania grupy wsparcia dla osób zadłużonych.
- Zorganizowano **Tydzień Bezpieczeństwa Ekonomicznego (16–20 kwietnia)** – ogólnomiejską akcję edukacyjną w ramach kampanii informacyjnej **„Bądź rozważny. Nie daj się oszukać”**, podczas której można było m.in. wysłuchać wykładów, skorzystać z bezpłatnych porad dotyczących skutecznych sposobów, jak nie dać się oszukać i jak poradzić sobie z zadłużeniami. Odbył się również **IV Dzień bez Długów** (17 listopada) pod hasłem **„Weź bilet i skasuj długi”**. W zabytkowym tramwaju udostępnionym przez spółkę Gdańskie Autobusy i Tramwaje (partnera wydarzenia) rozdawano w trakcie jazdy materiały promocyjne w postaci biletów z zaproszeniem do skorzystania z usług Centrum Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych. W 2018 r. wydano także kolejne dwie broszury edukacyjne: **„Pocieszek - Poradnik spadkowy”**; **„Pocieszek – Długi Konsumpcyjne”**.

ryc. 4. Okładka publikacji Pocieszek; materiał promocyjny Wydziału Rozwoju Społecznego
Koordynowano prace Platformy Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób

Powiązanie
z Programem
Operacyjnym
Kultura i Czas
Wolny

Zadłużonych (sieci współpracy i przepływu informacji pomiędzy instytucjami, je nst-kami, służbami i organizacjami w zakresie bezpieczeństwa ekonomicznego: edukacji, monitoringu i prewencji nadużyć i przestępstw ekonomicznych, wsparcia osób zadłużonych oraz ofiar przestępstw i nadużyć ekonomicznych). W skład Platformy wchodzi wszyscy partnerzy i realizatorzy programu reprezentujący różne instytucje i organizacje (ok. 50 osób). Odbyły się 4 spotkania Platformy BEiWOZ (16.01, 10.04, 06.11, 11.12).

- Aktywizacja lokalnych społeczności przebiega również w ramach **Gdańskich Dni Sąsiadów**. Celem programu jest wspieranie aktywności obywatelskiej i lokalnych projektów integrujących społeczności lokalne w najbliższym otoczeniu - sąsiedztwie. W 2018 r. odbyły się 253 spotkania sąsiedzkie, w których wzięło udział ponad 19 tys. gdańszczan i gdańszczanek. Organizowano pikniki, festyny oraz święta ulic.
- Działalność organizacji pozarządowych i społeczników często pozostaje niezauważona, dlatego Gdańsk stara się ją promować i nagradzać **Nagrodą Prezydenta Miasta Gdańska im. Lecha Bądkowskiego**. W 2018 r. uhonorowano nią organizacje oraz osoby fizyczne za osiągnięcia w 2017 r.

1,7 tys.

W 2018 r. 1,7 tys. osób
uczestniczyło w spotkaniach
organizowanych w ramach
projektu „Solidarność Codziennie”.

Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego

Laureatem nagrody głównej w kategorii „Organizacja Pozarządowa Roku 2017” zostało **Stowarzyszenie Rodzin PELIKAN**, za prowadzenie intensywnej kampanii społeczno-edukacyjnej „Dziecko w rozwodzie. Dostrzec. Zrozumieć. Wesprzeć” prowadzonej pod patronatem Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka, Prezydenta Gdańska. **Fundacja Vivadental** otrzymała wyróżnienie w kategorii Organizacja Pozarządowa Roku 2017, za pomoc w leczeniu i diagnostyce stomatologicznej dzieci. Fundacja prowadzi działania pomocowe i edukacyjne. Kolejne wyróżnienie otrzymało **Stowarzyszenie Teatralne INGENIUM**, za realizację spektakli musicalowych wykonywanych przez dzieci i młodzież dających szansę każdemu zdolnemu dziecku, które kocha tańczyć, śpiewać, występować. **Pani Aleksandra Kociałkowska** otrzymała Nagrodę w kategorii Darczyńcy Roku 2017 za finansowe wspieranie statutowej działalności Europejskiej Fundacji Ochrony Zabytków. **Państwu Katarzynie Romanowskiej i Jakubowi Jastrzębskiemu** przyznano Nagrodę w kategorii Społecznika Roku 2017, za integrację rodziców z kilkudziesięciu gdańskich szkół wokół Amatorskiej Ligi Siatkówki Rodziców, inicjatywy nie mającej precedensu w całej Polsce. Natomiast pani **Gai Jachlewskiej, Kapituła postanowiła przyznać nagrodę w kategorii Społecznika Roku 2017 – wyróżnienie dla Młodzieżowego Społecznika roku**, za ogromne zaangażowanie, życzliwość, bezinteresowność i kreatywność w działaniach społecznych.

- Gdańszczanie mogą korzystać z udostępnionej im **miejskiej infrastruktury edukacyjnej i społecznej**. Jako miejsca aktywności społecznej w 2018 r. funkcjonowały Domy i Kluby Sąsiedzkie, w zakresie infrastruktury sportowej wskazać można prawie

160 boisk przyszkolnych i osiedlowych, siłownie „pod chmurką” oraz inne obiekty przeznaczone do uprawiania sportu.

Cel operacyjny III.2. Zwiększenie roli mieszkańców, organizacji, instytucji i innych podmiotów w kreowaniu polityk miejskich.

Społeczeństwo obywatelskie – mieszkańców aktywnych, zaangażowanych w sprawy lokalnej społeczności – to wartość, na którą stawia się w Gdańsku. Nie byłoby to możliwe bez tworzenia narzędzi partycypacji mieszkańców w miejskich politykach oraz budowania świadomości i wrażliwości społecznej.

- ➔ Mieszkańcy uczestniczą w **spotkaniach konsultacyjnych oraz partycypacyjnych** związanych z polityką przestrzenną miasta i planowaniem urbanistycznym organizowanych przez miejskie podmioty, w tym w szczególności przez Biuro Rozwoju Gdańska. Standardowo każde nowopowstałe miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego są poddane konsultacjom społecznym. Jednak szczególną formą zagospodarowania przestrzennego są podwórka - tereny najbliższe każdemu mieszkańcowi, wyznaczające wspólną przestrzeń dla lokalnej społeczności. Od kilku lat Gdańskie Nieruchomości prowadzą działania wspierające zagospodarowania podwórek nie tylko w wymiarze finansowym, lecz przede wszystkim poprzez zaangażowanie mieszkańców we wspólne projektowanie przestrzeni. W październiku 2018 r. w centrum wystawienniczo-kongresowym Amber Expo odbyła się konferencja warsztatowa pn. **Gdańskie Rewolucje Podwórkowe**. Uczestnicy spotkania pracowali metodą design thinking - podzieleni byli na trzy grupy dyskusyjne, gdzie poruszano tematy, które najbardziej interesują mieszkańców przy zagospodarowywaniu podwórzki: 1. Jak rozwiązać problem parkowania na podwórkach? 2. Jak przeciwdziałać problemom ze śmieciami na podwórku? 3. Jak zarządzać przestrzenią podwórka, aby pogodzić interesy dzieci i dorosłych?

ryc. 5. Gdańskie V Rewolucje Podwórkowe; fot. Grzegorz Mehring/www.gdansk.pl

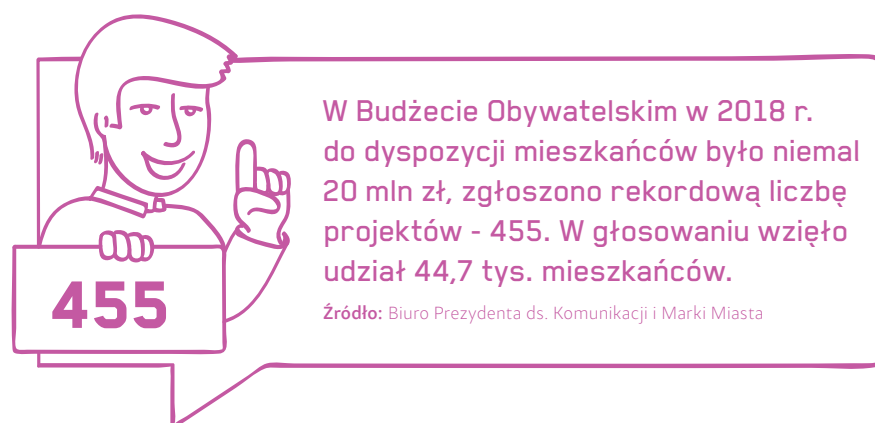

Powiązanie
z Programem
Operacyjnym
Przestrzeń
Publiczna

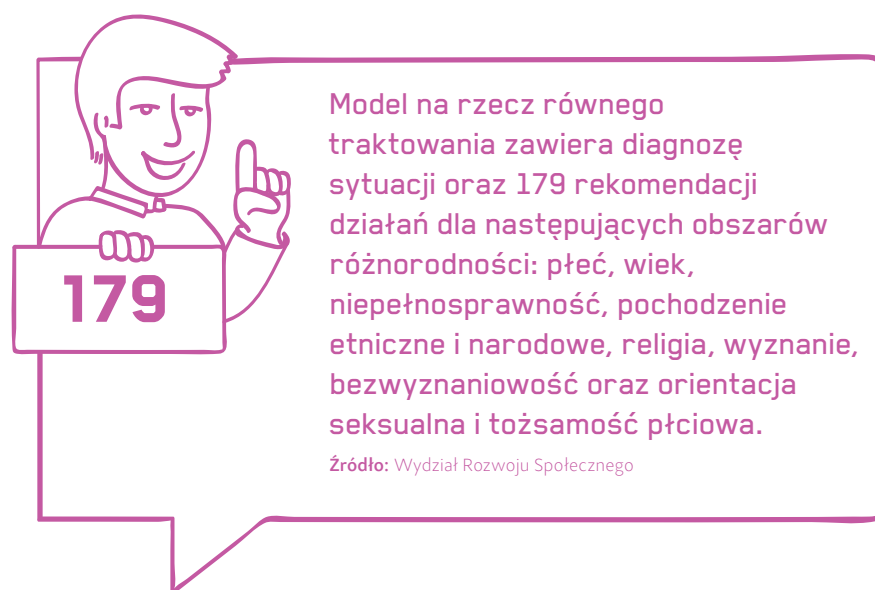
- ➔ W 2018 r. działania wspierające zagospodarowanie podwórek podjęło też Biuro Rozwoju Gdańska na obszarach rewitalizowanych. 23 czerwca w Nowym Porcie oficjalnie rozpoczęła się „**Akcja rewitalizacja**”. To jeden z czterech tzw. projektów podwórkowych realizowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji, którego celem jest wspólnie z mieszkańcami i organizacjami pozarządowymi zagospodarowanie podwórek.
- ➔ Innym przykładem działań partycypacyjnych w ramach realizowanej rewitalizacji

wybranych obszarów miasta były konsultacje dotyczące zagospodarowania terenów przy ul. Związkowej i Gościnnej w Oruni. To tereny po dawnym cmentarzu ewangelickim, obecnie częściowo urządzone, a docelowo stanowić mają atrakcyjną przestrzeń rekreacyjną dla mieszkańców.

- Zrealizowano kolejną edycję **Budżetu Obywatelskiego** stanowiącego narzędzie partycypacji mieszkańców w zarządzaniu miastem. W 2018 r. do dyspozycji mieszkańców było prawie 20 mln zł. Zgłoszono rekordową liczbę projektów – 455, z czego aż 82 zostało wybranych do realizacji. W głosowaniu wzięło udział 44,7 tys. mieszkańców, co stanowiło frekwencję na poziomie 12%. Zwiększenie liczby zgłoszonych projektów oraz osób głosujących świadczy o rosnącym znaczeniu tego narzędzia partycypacyjnego wśród gdańszczan.

- W 2018 r. zakończyły się dziewięciomiesięczne prace nad tworzeniem **Modelu na rzecz Równego Traktowania**. Obejmuje on diagnozę potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację ze względu na cechy swojej tożsamości, takie jak niepełnosprawność, płeć i tożsamość płciowa, wiek, orientacja seksualna, pochodzenie etniczne i narodowe oraz wyznanie lub bezwyznaniowość. Prace toczyły się od września 2017 roku z bardzo aktywnym udziałem osób i organizacji zaangażowanych w przeciwdziałanie wykluczeniu i dyskryminacji w Gdańsku. Na podstawie zdiagnozowanych potrzeb i problemów powstała lista 179 rekomendacji zmian w politykach miejskich, które doprowadzić mają do budowania bardziej przyjaznego i bezpiecznego Gdańska dla wszystkich. Dokument został poddany szerokim konsultacjom społecznym, w których brało udział ponad 500 osób. Model na rzecz Równego Traktowania został przyjęty Uchwałą Rady Miasta Nr LV/1566/2019 z dnia 28 czerwca 2018 r.

- **Gdańska Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych** – ciało konsultujące i opiniujące programy, proponowane rozwiązania, zmiany prawne oraz działania na rzecz osób z niepełnosprawnością w mieście i kraju – po konsultacjach ze środowiskiem przekazała stanowiska i opinie do zmian prawnych i projektów rozwiązań wynikających z ustawy i programu „Za życiem” (zmian prawnych w obszarze edukacji, pomocy społecznej, rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnienia osób niepełnosprawnych). Rada wraz z przedstawicielami środowiska uczestniczyła w organizowanych przez administrację rządową konsultacjach regionalnych i ogólnopolskich.
- W 2018 r. zapadła decyzja o powołaniu **Rady Seniorów w Gdańsku**, która została przyjęta uchwałą Rady `Miasta Gdańska nr LV/1622/18 z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie powołania Rady Seniorów w Gdańsku. Rada składająca się z 31 osób i jest reprezentacją seniorów wyłonioną w drodze wyborów, które odbyły się 10 października 2018 r. Rada ma charakter konsultacyjno-opiniujący-inicjatywny i obecnie pracuje w 7 komisjach tematycznych.
- **Zwiększenie udziału rad dzielnic w kreowaniu kierunków lokalnego rozwoju** realizowano m.in. przez comiesięczne spotkania w ramach Kolegium Przewodniczących Zarządów Dzielnic. Na spotkaniach w 2018 r. omawiano bieżące sprawy związane z działaniami Miasta. Przedstawiciele rad dzielnicowych uczestniczyli w pracach Zespołu Konsultacyjnego ds. Budżetu Obywatelskiego. Efektem kooperacji było zaangażowanie rad dzielnic w działania promocyjne Budżetu Obywatelskiego oraz utworzenie punktów konsultacyjnych w siedzibach rad. Zwiększono ich kompetencje dzięki wprowadzeniu konieczności opiniowania przez rady dzielnic wniosków zgłaszanych do Budżetu Obywatelskiego; powołano Miejski Zespół ds. Współpracy z Radami Dzielnic, który rozwiązuje problemy i omawia tematy zgłaszane przez przedstawicieli rad (dotychczas odbyło się 5 posiedzeń Zespołu). Koordynację współpracy z radami dzielnic prowadziła pełnomocnik Prezydenta Miasta Gdańska ds. rad dzielnic – Aleksandra Stefańska.
- W 2018 r. odbyło się osiem spotkań Kolegium Przewodniczących Zarządów Dzielnic, w tym dodatkowo jedno plenarne spotkanie wszystkich Radnych Dzielnic z Prezy-

dentem Miasta Gdańska Pawłem Adamowiczem pn. **„Demokracja od podstaw”**. Na poszczególnych spotkaniach Kolegium Przewodniczących Zarządów Radni mieli okazję do spotkania się z pracownikami Urzędu Miejskiego oraz jednostek organizacyjnych miasta i omówienia bieżących spraw dotyczących funkcjonowania Miasta w poszczególnych Dzielnicach. W szczególności były omawiane m.in. Kampania „Seniorze bądź ostrożny”, nowe punkty nieodpłatnej pomocy prawnej, Projekt „Gdańska koperta życia”, Projekty i wyzwania w projektowaniu zieleni miejskiej, Kampania środowiskowa „Czy wiesz czym oddychasz”, Projekt „Aktywuj się w dzielnicach Gdańska”. Dodatkowo Radni zostali zaproszeni do udziału w licznych projektach jak URBACT Change!. Należy zauważyć, że w miesiącu sierpniu została przeprowadzona wśród wszystkich Radnych Dzielnic ankieta dotycząca pełnienia funkcji radnego, w badaniu wzięło udział 21,4% Radnych. Ponadto w 2018 r. odbyły się dwa posiedzenia Miejskiego zespołu ds. Współpracy z Radami Dzielnic. Na spotkaniach omawiano m.in. udział Rad Dzielnic w procedurze przeprowadzania inwestycji w Mieście, kampanię dot. Segregowania odpadów, temat dot. Transportu publicznego w poszczególnych dzielnicach. Ponadto w 2018 r. Pełnomocnik Prezydenta ds. Rad dzielnic przygotowała blisko 800 stronicowy przewodnik po dzielnicach Gdańska „Tu mieszkam, tu działam”. Przewodnik charakteryzuje każdą dzielnicę Gdańska poprzez jej założenia urbanistyczne, inwestycyjne, rys historyczny oraz przedstawia demokrację lokalną, publikacja została zamieszczona w Internecie na stronie gdansk.pl/dzielnice.

ryc. 6. Spotkanie przedstawicieli rad dzielnic z prezydentem Pawłem Adamowiczem odbyło się w ramach Gdańskiego Tygodni Demokracji pod nazwą „Demokracja od podstaw”; fot. Grzegorz Mehring/ www.gdansk.

- ➔ Przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych uczestniczą w zarządzaniu miastem także przez udział w radach, grupach roboczych, zespołach doradczych Prezydenta Miasta Gdańska oraz komisjach powoływanych przez władze lokalne, m.in. w Gdańskiej Radzie Działalności Pożytku Publicznego, Gdańskiej Radzie Oświatowej, Gdańskiej Radzie ds. Równego Traktowania, Gdańskiej Radzie Sportu, Gdańskiej Radzie Zdrowia Publicznego oraz Gdańskiej Radzie Imigrantów i Imigrantek. Zawijazywane są także partnerstwa służące wypracowaniu i wdrażaniu strategii, programów, projektów i rozwiązań, co gwarantuje wymianę informacji i doświadczeń między różnymi uczestnikami miejskiego życia i przyczynia się do podejmowania działań odpowiadających potrzebom mieszkańców. Jako przykłady takich partnerstw można wskazać zespół opracowujący i wdrażający Program Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych.

Cel operacyjny III.3. Zwiększenie roli wolontariatu jako aktywności społecznej.

- Wolontariat to ważny wymiar społecznej działalności. Pozwala nie tylko rozwiązywać problemy społeczne, służy rozwojowi solidarności międzyludzkiej ale także pozytywnie wpływa na aktywizację mieszkańców. Dodatkowo, dla wielu osób jest ścieżką samorealizacji i rozwoju osobistego. Podmiotem, którego głównymi celami są rozwój i promocja wolontariatu w mieście, jest **Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku (RCWG)**. W ramach swoich działań prowadzi ono **Biuro Pośrednictwa Wolontariatu**, które jest dostępne dla wszystkich mieszkańców Gdańska. Działalność Biura zakłada współpracę z wolontariuszami, instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi z Gdańska, w której RCWG będzie odgrywać rolę pośrednika między organizacjami pozarządowymi i instytucjami chcącymi angażować wolontariuszy a wolontariuszami. Biuro Pośrednictwa Wolontariatu realizuje trzy rodzaje ofert: systematyczne, akcyjne oraz tzw. e-wolontariat. Oferty rozpowszechniane są za pomocą różnych kanałów informacyjnych, ale przede wszystkim za pośrednictwem bazy ofert wolontariackich na własnym portalu internetowym. Prowadzone są szkolenia o tematyce wolontariatu (w tym zarządzania wolontariatem) oraz punkt doradztwa dla organizacji/instytucji. Biuro ma również za zadanie promować idee wolontariatu jako narzędzia aktywizacji społecznej i zawodowej. W 2018 r. dofinansowano 17 projektów kwotą 561 tys. zł., środki przeznaczone na prowadzenie Centrum Wolontariatu, na promocję i rozwój wolontariatu w organizacjach pozarządowych, wolontariat szkolny wolontariat podczas ogólnopolskiego, zlotu harcerzy na Wyspie Sobieszewskiej.

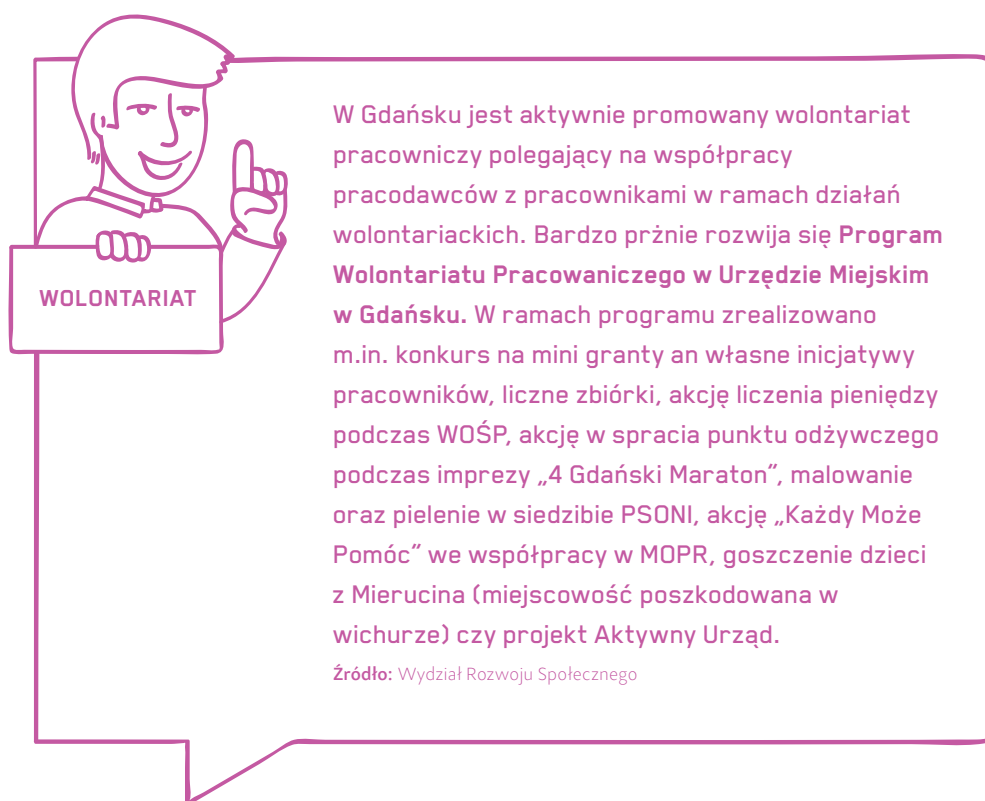
- **Partnerstwo na rzecz Rozwoju Wolontariatu** stanowi platformę współpracy środowisk zajmujących się wolontariatem i umożliwia wspólne podejmowanie decyzji dotyczących planowanych kierunków i rozwoju wolontariatu w Gdańsku. Głównym efektem prac Partnerstwa w 2018 r. było opracowanie koncepcji i zrealizowanie Gdańskiego Tygodnia Wolontariatu 2018.
- W 2018 r. zorganizowano 3. edycję **Gdańskiego Tygodnia Wolontariatu**, w ramach którego odbyły się następujące wydarzenia: Gala Wolontariatu, podczas której wręczone zostały nagrody dla laureatów konkursu „Aktywni w Mieście”; Parada Wolontariuszy; 10 Inicjatyw Wolontariackich; akcja promocyjna wolontariatu w przestrzeni Miasta Gdańska; 8 szkoleń specjalistycznych dla wolontariuszy oraz wspólne malowanie muralu na bazie projektu Magdaleny Danaj. W ramach programu Wolontariatu Miasta Gdańska w 2018 r., wolontariusze działali podczas 121 akcji w przestrzeni publicznej

oraz w wydarzeniach niekomercyjnych na terenie miasta Gdańska.

ryc. 7. Malowanie muralu. Zakończenie tygodnia wolontariatu ul. Jana z Kolna; fot. Sandra Szmigiel, RCWG

- ➔ W 2018 r. działało **5 lokalnych centrów wolontariatu**: na Stogach, w Nowym Porcie, na Oruni Dolnej, Biskupiej Górze i Dolnym Mieście – w ramach projektu „Zintegrowane Inwestycje Terytorialne” (ZIT). Są to miejsca pośrednictwa wolontariatu na poziomie lokalnych społeczności, nastawione na animację społeczności i tworzenie środowiska do rozwoju wolontariatu lokalnego. Zintegrowane z miejskim systemem pośrednictwa wolontariatu, dają możliwość szerszego rozwoju jego idei na poziomie zarówno lokalnym, jak i ogólnomiejskim.
- ➔ W Gdańsku jest aktywnie promowany wolontariat pracowniczy polegający na współpracy pracodawców z pracownikami w ramach działań wolontariackich. Bardzo prężnie rozwija się **Program Wolontariatu Pracowniczego w Urzędzie Miejskim w Gdańsku**, który może być wzorem dla innych samorządów w Polsce. W ramach programu zrealizowano m.in. konkurs na mini granty na własne inicjatywy pracowników, liczne zbiórki, akcję liczenia pieniędzy podczas WOŚP, akcję wsparcia punktu odżywczego podczas imprezy „4 Gdańsk Maraton”, malowanie oraz pielenie w siedzibie PSONI, akcję „Każdy Może Pomóc” we współpracy z MOPR, goszczenie dzieci z Mierucina (miejscowość poszkodowana w wicherze), czy projekt Aktywny Urząd.

- W 2018 r. rozwijano nowatorską formę rozwoju wolontariatu, zorganizowano pierwszą galę rozdania nagród w ramach działania **„Termosfera dla szkolnych kół wolontariatu”**. Mechanizm projektu opiera się na wprowadzeniu elementów grywalizacji w działania wolontariackie; uczniowie w grupach wykonują misje i różnego rodzaju zadania, dzięki którym otrzymują punkty i rywalizują ze sobą. Na potrzeby realizacji projektu uruchomiono stronę internetową: www.termosfera.com.pl, na której można śledzić dokonania poszczególnych grup.
- W 2018 r. przeprowadzono pilotaż projektu **„Zjedz obiad z Seniorem”** - wspólne posiłki z samotnymi seniorami. Projekt ma na celu rozwój partnerstwa międzysektorowego, w ramach którego restauratorzy przekazują bezpłatne posiłki dla wolontariuszy i samotnych seniorów. Wolontariusze odbierają posiłki i jedzą go wspólnie z seniorem, spędzając wspólnie czas. Projekt nacechowany jest indywidualnym podejściem zarówno do seniorów jak i wolontariuszy, łącząc obie strony na bazie wspólnych zainteresowań.
- Działalność wolontariacką na rzecz gdańszczan i gdańskich rodzin prowadzą także służby pomocy społecznej aktywizujące różne środowiska i grupy społeczne. Wymienić można takie projekty, jak „Senior Cafe”, „Pakiet szpitalny”, „Poducha dla seniora”, „Każdy może pomóc” czy też „Pogotowie lekcyjne”. Projekty zostały opisane szerzej w celu operacyjnym III.5 (Podniesienie jakości systemu wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej).

Cel operacyjny III.4. Podniesienie jakości oraz zwiększenie zakresu współpracy sektora pozarządowego z Miastem.

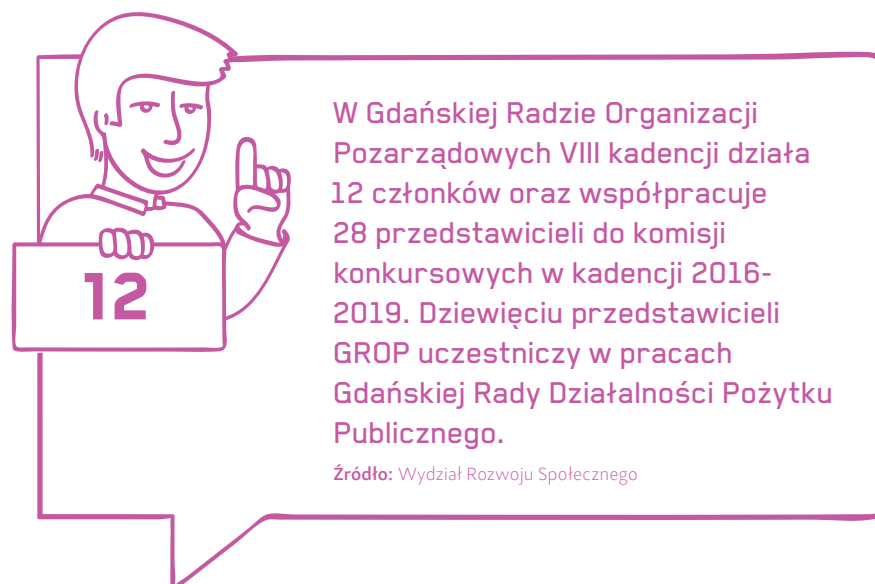
- W zakresie współpracy finansowej w ramach programów społecznych kwota przekazywanych dotacji systematycznie rośnie. Ta tendencja pokazuje stosunek Miasta do trzeciego sektora – przekazywania realizacji zadań doświadczonym organizacjom, przygotowanym do zapewnienia najwyższej jakości. W konsekwencji obserwuje się również wzrost liczby umów i przyznanych kwot w trybie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego. Wzrosła również średnia kwota środków przekazywanych organizacjom w przeliczeniu na jednego mieszkańca: do 127,20 zł (2017 – 103,24 zł). **Na realizację zadań przez organizacje pozarządowe w trybie ustawy**, Miasto Gdańsk przeznaczyło w 2018 r. 55,5 mln zł (niemal 8 mln zł więcej niż w 2017 r.). Łączna wartość zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe wyniosła 111,5 mln zł, przy czym w tej kwocie zawierają się również środki wniesione przez organizacje pozarządowe w wysokości 9,6 mln zł. Dodatkowo realizowano 17 projektów partnerskich dofinansowanych ze UE, w których Miasto Gdańsk było liderem, a organizacje pozarządowe – współrealizatorami. Wartość środków przekazanych organizacjom w ramach projektów partnerskich dofinansowanych ze źródeł zewnętrznych wyniosła 19,2 mln zł. Współpraca miała także wymiar pozafinansowy w postaci szkoleń, przedsięwzięć kulturalnych, społecznych, turystycznych, pracy w grupach eksperckich i projektach badawczych oraz udostępnienia lokali.

- **Organizacje pozarządowe mogły m.in. korzystać z powierzchni biurowych oraz sal w Europejskim Centrum Solidarności.** Udostępniane były także sale Urzędu Miejskiego oraz jednostek miejskich. Ponadto organizacje pozarządowe w 2018 r. użytkowały na preferencyjnych warunkach łącznie 326 lokali z zasobów gminy, o łącznej powierzchni blisko 94 tys. m². Wsparcie ze strony Miasta w tej formie wyniosło blisko 9,5 mln zł. Zrealizowano także **szereg remontów i adaptacji w budynkach przeznaczonych dla organizacji pozarządowych.**
- We współpracy z Europejskim Centrum Solidarności kontynuowano nową formę wsparcia organizacji pozarządowych, grup nieformalnych i miejskich aktywistów – program „**Solidarność Codziennie**” – głównie przez udostępnianie społecznikom przestrzeni. Zrealizowano II. edycję Gdańskiej Szkoły Solidarności Codziennie, w ramach której jeden blok skierowany był Radnych Dzielnicowych.
- Urząd Miejski oraz podległe mu jednostki podjęły wszechstronną współpracę z organi-

zaczynając od działań krótko- i długoterminowych. Przykładami są: **wsparcie doradcze i szkoleniowe przy wdrażaniu systemu informatycznego naboru wniosków**, doradztwo i szkolenia w ECS oraz rosnąca liczba odbiorców „Newslettera Gdańskich NGO”.

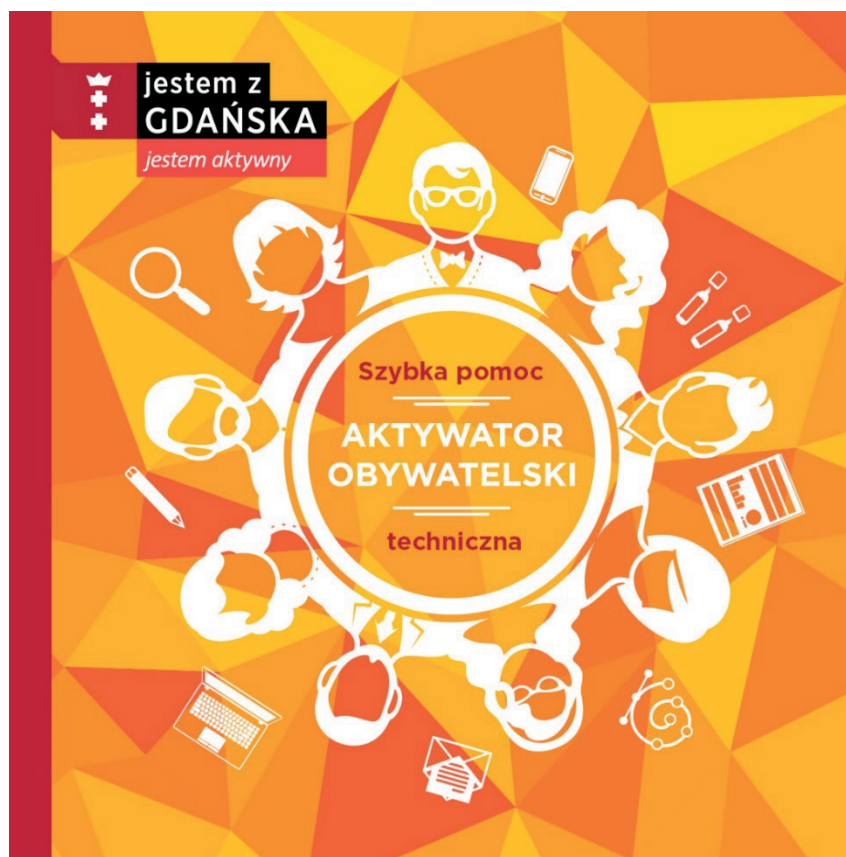
- **Gdańska Rada Organizacji Pozarządowych** (GROP) to reprezentacja organizacji (stowarzyszeń i fundacji) działających na rzecz gdańszczan. Rada jest już od VIII kadencji stałym partnerem Miasta Gdańsk w procesach konsultacji aktów prawa lokalnego mających wpływ na sferę pożytku publicznego oraz wchodzi w skład stałego zespołu przygotowującego roczne i wieloletnie programy współpracy Gdańsk z organizacjami pozarządowymi. Przedstawiciele GROP uczestniczą w inicjatywach Miasta wzmacniających aktywność obywatelską, takich jak: Apel Prezydenta Miasta Gdańsk na rzecz frekwencji w Wyborach do Parlamentu Europejskiego, Strefa Społeczna podczas Święta Wolności i Demokracji, panele obywatelskie, Platforma Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych czy „Strefa NGO” podczas Święta Miasta.

- Potencjał gdańskich organizacji pozarządowych wzmacniano m.in. przez prowadzone na zlecenie Miasta Gdańsk przez Fundację **RC Centrum Organizacji Pozarządowych**. Oferowane wsparcie obejmowało doradztwo specjalistyczne, coaching rozwojowy dla ukształtowanych organizacji oraz asystenturę dla podmiotów rozpoczynających działalność. Ze wsparcia skorzystały 162 niepowtarzające się podmioty. Było to łącznie 270 godz. doradztwa. Bezpośrednimi efektami było skonsultowanie 15 statutów w wyniku czego zarejestrowało się 7 nowych NGO. 54 organizacje zostało wspartych w ramach wirtualnego biura. Z sal skorzystało 16 organizacji (10 stale). Ponadto zakupiono pakiet publikacji dla organizacji, który był dystrybuowany w zależności od potrzeb NGO. 5 organizacji skorzystało ze wsparcia w budowaniu strategii partycypacji. okazało się ono na tyle atrakcyjne, że wejdzie na stałe do oferty COP. wnieź spotkania Klubu Absolwenta GSL.
- W 2018 r. odbyła się pierwsza edycja „**Kuźni Liderów Gdańsk NGO**” zrealizowana przez Fundację Inicjowania Rozwoju UP Foundation. Cyklem objęto 12 przedstawicieli gdańskich organizacji pozarządowych. Program podzielony był na dwa bloki: podstawy:

wprowadzenie i networking; komunikacja interpersonalna i asertywność - budowanie silnych zespołów; autentyczność lidera w oparciu o metodę Points of You; rola lidera w budowaniu silnej organizacji - odwaga do wprowadzania zmian; oraz profesjonalizacja: fundarising - czyli budowanie relacji ze sponsorami i skuteczne pozyskiwanie środków na działalność NGO; społeczna odpowiedzialność - przestrzeń dla współpracy; crowdfunding - pozyskiwanie środków na działalność NGO poprzez angażowanie społeczności; możliwości skutecznego wykorzystywania w komunikacji zewnętrznej i wewnętrznej social media w organizacji pozarządowej; komunikacja marketingowa i społeczna NGO; komunikacja interpersonalna i asertywność - budowanie silnych zespołów.

- ➔ W celu podnoszenia jakości współpracy wdrożono **elektroniczny system obsługi dotacji – witkac.pl**. W 2018 r. przeprowadzono 2 szkolenia z jego obsługi dla organizacji pozarządowych. Rozwinięto formułę „**Newslettera Gdańskich NGO**” – jako cyklicznego materiału informacyjnego służącego do wymiany informacji zarówno między samymi organizacjami, jak i między Miastem a organizacjami. Łącznie wysłano 85 kampanii mailowych. Wydano zaktualizowany **Aktywator Obywatelski**. Broszurę informacyjną zawierającą wszystkie informacje dotyczące możliwości aktywnego angażowania się w społeczne i obywatelskie życie Miasta.

ryc. 8. Aktywator Obywatelski; materiały własne Wydziału Rozwoju Społecznego

- ➔ Zrealizowano **7. edycję Forum Inicjowania Rozwoju**, którego celem były: budowanie platformy współpracy międzysektorowej na rzecz rozwoju Pomorza, inicjowanie i wspieranie interesujących przedsięwzięć i projektów lokalnych oraz promocja dobrych praktyk w tym zakresie. W ramach tej edycji uroczono cykl spotkań towarzyszących **Spotkania dla Współpracy: CSR.WARTO(ści)**.
- ➔ Zakończono realizację projektu „**Boosting Social Innovation**” (współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach programu „**URBACT III**”). W dniach 11-13 kwietnia zorganizowano międzynarodową konferencję kończącą projekt pod nazwą: **(NON) conference of socially innovative cities**. Wydano raport podsumowujący projekt: **Boosting social innovation in European Cities. WELL-BEING IN CITIES A SOCIAL INNOVATION REVOLUTION**, dostępny on-line pod adresem: boostinno.org.

ryc. 9. Fragment zapisu graficznego z przebiegu konferencji (NON) conference of socially innovative cities; autor: Jadźka Rysuje, Graphic recording, Ania Staśkiewicz.

Cel operacyjny III.5. Podniesienie jakości systemu wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej.

Wsparcie rodzin znajdujących się w sytuacjach trudnych i kryzysowych, zapewnienie należytej opieki dzieciom i młodzieży, które z przyczyn obiektywnych nie mogą być wychowywane przez rodziców biologicznych, to kolejny cel Programu Operacyjnego Integracja Społeczna

i Aktywność Obywatelska. Poniżej omówione zostały najważniejsze realizowane działania.

- Szczególną opieką objęto rodziny wymagające wsparcia oraz przebywające w nich dzieci. **Dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych dostępna jest szeroka pomoc, także specjalistyczna.** Pracownicy socjalni, asystenci rodziny i koordynatorzy pieczy zastępczej MOPR w Gdańsku pracują na rzecz rodzin przeżywających trudności. W 2018 r. zatrudnionych było 24 asystentów rodzin, którzy współpracowali z 379 rodzinami (współpraca ze 151 rodzinami wynikała ze zobowiązania sądu – na podstawie postanowień). Wykonanych zostało 49 specjalistycznych diagnoz psychospołecznych wśród rodzin, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze. Z pieczy zastępczej do rodziców biologicznych powróciło decyzją sądu 32 dzieci. Pracownicy MOPR pracujący w obszarze wspierania rodziny i pieczy zastępczej objęci byli procesem superwizji, która jest ścieżką samodoskonalenia zawodowego, dzięki której superwizowani mogą przyjrzeć się swojej pracy razem ze specjalistą, porozmawiać o towarzyszących jej problemach i emocjach, a także zidentyfikować obszary wymagające usprawnień.
- Osoby i rodziny będące w stanie kryzysu, doświadczające przemocy i zmuszone do natychmiastowego opuszczenia domu mogły korzystać z usług czynnego całodobowo **Centrum Interwencji Kryzysowej** przy ul. ks. Gustkowicza. Centrum przyjmuje wszystkie osoby potrzebujące pomocy bez wcześniejszego skierowania, umawiania czy rezerwowania wizyt. W 2018 r. wpłynęło 3545 zgłoszeń związanych z przemocą. Pracownicy Centrum przeprowadzili interwencje i udzielili 1 041 porad psychologicznych.

- Zapewniano **stały dostęp do wsparcia specjalistycznego**. W 2018 r. rodziny z dziećmi w pieczy lub zagrożonych zabezpieczeniem w pieczy, zostały objęte specjalistycznym interdyscyplinarnym poradnictwem, które zapewniało wsparcie psychologiczne, pedagogiczne i terapeutyczne, prowadzonym przez organizacje pozarządowe: Towarzystwo Wspierania Potrzebujących „Przystaiń” oraz Fundację Pomorskie Centrum Psychotraumatologii – skorzystały 62 osoby, w tym 39 dzieci. Ponadto 27 par zostało wspartych mediacjami rodzinnymi prowadzonymi przez Stowarzyszenie Rodzin PELIKAN. Wśród dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej przeprowadzono diagnozy psychofizyczne i w zakresie FAS/FASD.
- W celu zapewnienia najmłodszym gdańszczanom bezpieczeństwa realizowano **„Procedurę interwencji w sytuacji krzywdzenia dziecka”** i w ślad za nią opracowane przez większość placówek miejskich wewnętrzne polityki ochrony dziecka wdrażane przez służby miejskie i współpracujące podmioty. Opracowanych jest 202 polityk wewnętrznych w gdańskich placówkach. W ramach ich wdrażania zrealizowano projekt „Upowszechnianie informacji dot. zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinach, w szczególności z problemem alkoholowym”.

Przeprowadzono cykl 45 szkoleń dotyczących rozpoznawania przemocy wśród dzieci, młodzieży, dorosłych dla przedstawicieli gdańskiej oświaty, ochrony zdrowia, żłobków i klubów dziecięcych. W szkoleniach wzięło udział 1112 przedstawicieli (3 szkolenia w szpitalach, 5 dla Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych, 24 w przedszkolach publicznych i niepublicznych, 9 w szkołach publicznych i niepublicznych, 4 szkolenia dla przedstawicieli 14 żłobków i klubów dziecięcych).

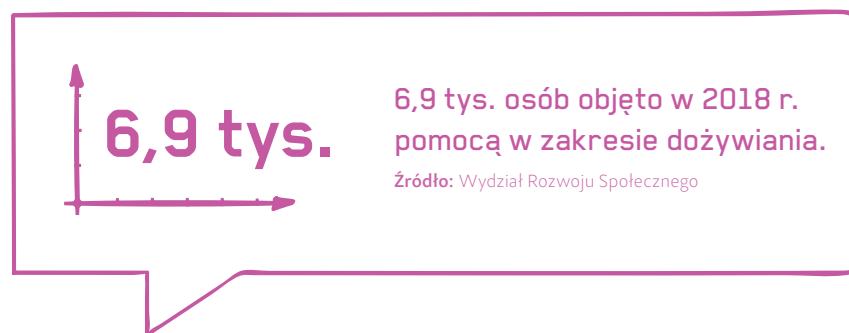
Ponadto realizowano projekty:

- **Centrum Interwencji Kryzysowej z hostelem** – przyjęto 3545 zgłoszeń, 1041 porad psychologicznych, 10 miejsc hostelowych, 85 osób skorzystało z hostelu, przeprowadzono 16 interwencji wyjazdowych poza ośrodkiem. Głównym założeniem było zapewnienie całodobowego poradnictwa psychologicznego adresowanego do rodzin i osób znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, tzn. nagłych zdarzeniach związanych z zagrożeniem dla życia i zdrowia lub poważnie naruszających stan równowagi psychicznej, z uwzględnieniem zagrożeń dot. rozwoju i potrzeb dzieci spowodowanych doświadczeniem krzywdy.
- **Kompleksowe wsparcie dla rodzin w kryzysie zapewniały 2 poradnie dla dzieci, młodzieży, dorosłych:** psychoterapia indywidualna, terapia par i rodzin, w których objęto wsparciem 162 osoby, 49 rodzin, 32 dzieci i młodzieży.
- **Poradnictwo kierowane do rodzin w zakresie kontroli zachowań** – czyli „Im wcześniej tym lepiej” – poradnictwo indywidualne specjalistyczne dla mieszkańców mające na celu podniesienie kompetencji związanych z konstruktywnym rozwiązywaniem konfliktów i kontrolą zachowań. Wsparciem objęto 14 osób, średnio każdy skorzystał z 5,5 konsultacji, łącznie zapewniono 77 sesji indywidualnych. Celem projektu było udzielenie pomocy specjalistycznej osobom na etapie rozpoznawania niewłaściwych zachowań, relacji w rodzinie budzących konflikty, mogących doprowadzić do przemocy w rodzinie. Skierowane do mieszkańców mających trudności z opanowaniem złych emocji w kontakcie z bliskimi, kontrolą własnych negatywnych zachowań mogących wywołać zachowania przemocowe w rodzinie, a chcących nauczyć się konstruktywnego rozwiązywania konfliktów.
- **Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie** - udzielono 376 konsultacji indywidualnych z 329 osobami, 26 osób zakwalifikowanych do grupy korekcyjno-edukacyjnej, odbyło się 50 sesji grupowych po 2h i dwudniowa sesja rozwojowa. Systematycznie 16 osób brało udział w sesjach grupowych, a 15 ukończyło cykl sesji grupowych. Specjaliści programu 51 razy uczestniczyli w spotkaniach Grup Roboczych z osobą podejrzaną o stosowanie przemocy w rodzinie w MOPR.
- **Program Psychologiczno-Terapeutyczny dla sprawców przemocy w rodzinie** – łącznie zapewniono 74 sesje indywidualne, 24 godz. zajęć grupowych - innowacyjnej pracy terapeutycznej dla 23 zakwalifikowanych uczestników, łącznie 16 osób ukończyło program. Program prowadzony był przez dwóch realizatorów będących psychologami, terapeutami, posiadającymi bogate doświadczenie zawodowe w pracy indywidualnej i grupowej. Program po raz pierwszy prowadzony na terenie Gdańska z uzyskanej dotacji z budżetu państwa. W jednym z projektów zastosowano innowacyjne metody psychoterapii poprzez hipoterapię dopasowaną do sprawców przemocy w oparciu o kontakt z koniem oraz spotkania indywidualne terapeutyczne. Krótki okres realizacji programu, mimo wszystko przyczynił się

do zaprzestania stosowania przemocy w rodzinie przez uczestników i osiągnięto zmierzony cel. Jednakże większa ilość osób chcących skorzystać z programu, informacje od pracowników socjalnych wskazują na zasadność kontynuacji programu z zachowaniem ciągłości i długoterminowej pracy psychologiczno-terapeutycznej, zamiast incydentalnego charakteru oddziaływań.

- ➔ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku zachęca mieszkańców do włączania się we wsparcie klientów i pracowników Ośrodka – około 2 000 klientów korzystało ze wsparcia wolontariuszy. **W 2018 r. podpisano łącznie 223 porozumienia z wolontariuszami.** Wolontariusze uczestniczyli w organizacji wielu akcji m.in.: przygotowaniu około 100 paczek świątecznych dla seniorów, przygotowaniu i przekazaniu 20 pakietów szpitalnych zawierających niezbędne rzeczy na pobyt w szpitalu, przygotowaniu 20 wyprawek szkolnych we współpracy z firmą Intel, wspieraniu finału akcji „Każdy może pomóc”, prowadzeniu stanowiska animacyjnego, kawiarenki, punku informacyjnego, wolontariacie na rzecz 10 seniorów np. dostarczanie osobom mającym problemy z poruszaniem się książek z biblioteki, udzielaniu korepetycji – około 70 dzieci otrzymało pomoc w nauce, wsparcie 47 osób starszych i niepełnosprawnych, prowadzeniu i współprowadzeniu warsztatów, aktywizacja i integracja dzieci w wieku szkolnym, korzystających ze świetlicy, z rodzin wspieranych przez MOPR, udziale w działaniach rewitalizacyjnych (estetyzacji podwórka) przy ul. Strajku Dokerów, angażowanie szkolnych kół wolontariatu (m.in.: SP 15, 43, 44, II LO, XX LO) do wspierania osób zależnych w środowisku lokalnym.
- ➔ W 2018 r. w pracy socjalnej wykorzystywany był potencjał firm w ramach CSR – biznesu odpowiedzialnego społecznie. W tym celu przygotowano broszurę **„Bądź odpowiedzialny społecznie z MOPR Gdańsk”** jako narzędzie do współpracy z gdańskimi formami, instytucjami etc. Zrealizowano różnorodne przedsięwzięcia m.in.: półkolonie dla dzieci z rodzin wspieranych przez MOPR w szkole tenisa DŁAJ (4 dzieci); we współpracy z prywatnym gabinetem stomatologicznym „Zdrowy Uśmiech” prowadzono warsztaty z dentofofii na festynie Uśmiechnięty Nowy Port dla 3 grup dzieci po 20 osób; bezpłatne leczenie stomatologiczne dla 60 dzieci w gabinecie stomatologicznym „Prodent”; zapewniono bezpłatne posiłki dla 4 seniorów we współpracy z restauracją POMELO; „Obfite Poniedziałki” – wolontariusze otrzymywali z 5 gdańskich restauracji odpowiedzialnych społecznie darmowe obiady dla seniorów uwieczonych na wysokich piętrach swoich mieszkaniach; wsparcie osób zagrożonych bezdomnością: współpraca z firmą KEMIRA – pomoc w wymianie kocy, pościeli, ręczników dla rodzin borykających się ze świerzbem, wszawicą etc.; wsparcie dla rodzin w zakresie realizacji zobowiązań nałożonych na rodziny przez sąd: pomoc w spełnieniu zobowiązań dot. stworzenia odpowiednich warunków mieszkaniowych przez rodziny ubiegających się o urlopowanie dziecka z pieczy zastępczej, współpraca z firmą Castorama (farby, panele);
 - przygoda w Escape room: atrakcja przygodowa dla 50 dzieci z rodzin wspieranych przez MOPR, współpraca z firmą Questrooms;
 - Gdańsk Business Run: organizacja udziału pracowników MOPR w wydarzeniu CSR;
 - wernisaż seniorki: pomoc w organizacji jubileuszu artystycznej podopiecznej MOPR, wernisaż prac malarskich, współpraca CSR z galerią Sztuka Wyboru oraz firmą INTEL, która zafundowała materiały na zakup artykułów plastycznych.
- ➔ Gdańszczanie znajdujący się w trudnej sytuacji życiowej mogli skorzystać z dożywiania w ramach dwóch programów: **„Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata**

2014–2020" oraz „Program osłonowy”. W 2018 r. udzielono mieszkańcom Gdańska wsparcia przez dofinansowanie posiłków dla dzieci w szkołach i przedszkolach, zapewnienie dowozu posiłków dla osób starszych do miejsca ich zamieszkania, zapewnienie posiłków w jadłodajniach dla osób dorosłych, organizację paczek świątecznych dla dzieci z najuboższych rodzin, przyznanie świadczenia pieniężnego na zakup żywności. Łącznie wsparciem w zakresie dożywiania objęto 6,9 tys. osób, w tym 2,9 tys. dzieci, z których 2,2 tys. otrzymało pomoc w formie posiłku.

- W związku z ustawą i programem „**Za życiem**” (wspierającym kobiety w ciąży mające urodzić ciężko chore dzieci oraz rodziny, w których takie dzieci przyszły na świat) w Gdańsku realizowano 4 priorytety: I. Wsparcie dla kobiet w ciąży i ich rodzin (podjęto współpracę z Gdańskim Uniwersytetem Medycznym dotyczącą wsparcia psychologicznego dla osób oczekujących narodzin dziecka niepełnosprawnego); II. Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i jego rodziny (Prezydent Miasta Gdańska powołał Wiodący Ośrodek Koordynacyjno-Rehabilitacyjno-Opiekuńczy realizujący zadania na rzecz dzieci z niepełnosprawnością i zagrożonych niepełnosprawnością oraz ich rodzin); III. Usługi wspierające i rehabilitacyjne (do realizacji zadań wspierających przygotowano 24 asystentów rodziny i 1 rodzinę wspierającą; zwiększono o 30% dotację na uczestnika zajęć w środowiskowych domach samopomocy (niepełnosprawność sprzężona lub spektrum autyzmu) oraz podwyższono kwotę z budżetu miasta dla osób wymaganych zwiększonego wsparcia. IV. Usługi mieszkaniowe (kontynuowano wsparcie w 2 mieszkaniach chronionych, 7 osób).
- Prowadzono różnorodne działania **wspierające funkcjonowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych**: wsparcie psychologa, doradcy zawodowego dla wychowanków, organizacja wejściówek na mecze Lechii Gdańsk, organizowano bezpłatny udział w meczach hokeja klubu MH Automatyka Stocznowiec, współpraca z Teatrem Miniatura w Gdańsku, dla dzieci przebywających w pieczy interwencyjny zabezpieczono telefon zaufania w sytuacjach kryzysowych (w 2018 r. - 55 telefonów; sfinansowano zatrudnienie pomocy dla wychowawcy w placówce z uwagi na liczne rodzeństwo w różnym wieku, przeprowadzono badanie ewaluacyjne w placówce specjalistyczno-terapeutycznej Gdańskich Domów dla Dzieci „Jodłowy Dom”, zawarto umowy na prowadzenie psychoterapii dla 15 dzieci w placówkach).
- W 2018 r. w Gdańsku funkcjonowało – w ramach zadań zleconych do realizacji dla NGO – **15 placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży**, w tym 9 opiekuńczych, 5 specjalistycznych oraz 1 w formie pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę. Zadanie to realizowało 11 organizacji pozarządowych, które zapewniły 392 miejsca, w tym 15 miejsc w placówce w formie pracy podwórkowej.

- W 2018 r. prowadzono kampanię społeczną mającą na celu **promocję rodzicielstwa zastępczego** poprzez nagrania radiowe i telewizyjne – około 40 przekazów. Ponadto w prasie i na portalach społecznościowych ukazało się około 42 publikacji dotyczących gdańskich rodzin zastępczych. Dodatkowo stworzono i wyprodukowano spot promujący rodzicielstwo zastępcze w ramach prowadzonej kampanii pozyskiwania kandydatów na opiekunów zastępczych, który został wyemitowany w komunikacji miejskiej w Gdańsku, na stronie internetowej Miasta Gdańska, na portalu Facebook i stronie internetowej MOPR w Gdańsku. Dla rodzin zastępczych i rodziców biologicznych zorganizowano festyn rodzinny w Centrum Hewelianum. W roku 2018 odbyły się 2 edycje spotkania integracyjno-szkoleniowego „Mocny w Grupie” - projekt służy integracji środowiska pieczy zastępczej i przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu. Proces rekrutacji rodziców zastępczych obejmuje testy i konsultacje psychologiczne oraz specjalistyczne szkolenia. Przeprowadzono 180 badań psychologicznych, 63 oceny kandydatów pod kątem spełniania warunków ustawowych do pełnienia funkcji opiekuna zastępczego i 5 szkoleń. Do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka zakwalifikowano 8 rodzin.

ryc. 10. Festyn rodzin zastępczych przy ul. Hallera; fot. Dominik Paszliński/www.gdansk.pl

- W 2018 r. złożono **71 indywidualnych programów usamodzielnienia** dla wychowanków pieczy zastępczej (IPU). W celu wyrównania efektywności procesu IPU Rada Miasta podjęła uchwałę w sprawie zwiększenia (od 1.01.2018 r.) z 500 zł do 660 zł miesięcznie świadczenia dla usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej na kontynuację nauki. Zarządzeniem Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku Nr 107/17 z dnia 29 grudnia 2017 r., obowiązujące od 1 stycznia 2018 r. (w 2017 r. – 300 zł) została zwiększona wysokość pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, udzielanej przez MOPR w formie dofinansowania do wynajmu lokalu mieszkalnego w maksymalnej wysokości 450 zł miesięcznie.

W 2018 r. kontynuowano **Program Rozwojowy „Patron”** Fundacji Meta Pomoc, który jest dedykowany wychowankom pieczy zastępczej w Gdańsku. Głównym celem programu jest rozbudzenie motywacji do własnego rozwoju, wskazywanie różnych możliwości edukacji zawodowej, zatrudnienia i aktywności społecznej oraz przygotowanie do samodzielnego życia tak, aby na końcu tego procesu pozyskane mieszkanie ze wsparciem wpisane w Gdański Program Mieszkalnictwa Społecznego dało im bezpieczną przestrzeń, którą są w stanie bez problemu utrzymać. W 2018 r. w Programie Rozwojowym „Patron” wzięło udział 10 wychowanków pieczy zastępczej.

Powiązanie
z Programem
Operacyjnym
Infrastruktura

Gdański Program Mieszkalnictwa Społecznego dla osób/rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym na lata 2016-2023 stanowi połączenie rozwiązań z obszaru polityki mieszkaniowej z rozwiązaniem z obszaru integracji i pomocy społecznej, którego jedną z grup adresatów są usamodzielniający się wychowankowie pieczy zastępczej. Głównym celem działań wspierających jest zwiększenie szans wychowanków pieczy zastępczej na samodzielne życie, w tym uzyskanie niezależności od systemów pomocowych.

Mając na uwadze chęć podniesienia standardu wsparcia wychowanków pieczy zastępczej w 2018 r. podjęto działania w wyniku, których 12 osobowe mieszkanie chronione

zostało zastąpione dwoma mniejszymi lokalami - mieszkaniami wspomagany dla 2 i 6 wychowanków.

Od marca do listopada 2018 r. trwały prace nad budowaniem **modelu usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej w Gdańsku**. W spotkaniach uczestniczyło ok. 30 osób z różnych organizacji wspierających proces usamodzielniania, rodziny zastępcze, pracownicy MOPR oraz wychowankowie pieczy. Głównym celem spotkań było zawiązanie współpracy pomiędzy wszystkimi, którzy mają wpływ na proces usamodzielniania, ujednolicenie ich wiedzy na temat formalnych wymagań i praktyki tego procesu oraz wypracowanie rekomendacji, które usprawnią system wsparcia dla osób usamodzielnianych. W listopadzie, na bazie wypracowanych podczas spotkań rekomendacji, przygotowano standard postępowania stanowiący wytyczne, jak wspierać wychowanka w procesie usamodzielniania. Model usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej w Gdańsku został zaprezentowany podczas konferencji pn. „Drogi do Samodzielności” – Model Usamodzielniania Wychowanków Pieczy Zastępczej w Gdańsku w grudniu 2018 roku, w której wzięło udział 150 osób.

- Wychowankowie opuszczający pieczę zastępczą lub inne placówki realizując proces usamodzielniania są również beneficjentami Gdańskiego Programu Mieszkalnictwa Społecznego dla osób/rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. Korzystali oni w 2018 r. zarówno z mieszkań wspomaganych (14 mieszkań zapewniających 37 miejsc), jak i mieszkań ze wsparciem, do których zakwalifikowanych zostało kilkoro usamodzielniających się wychowanków.

Cel operacyjny III.6. Podniesienie jakości systemu integracji społecznej.

- Aby zrealizować zadania wynikające z **Gdańskiego Programu Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych** uchwalonego przez Radę Miasta Gdańska w 2016 r., MOPR podjął szereg działań. Świadczone usługi doradztwa indywidualnego i grupowego w zakresie treningu ekonomicznego, oddłużania i budowania zdrowego budżetu domowego. Zapewniono wsparcie organizacyjne dłużników, wzmocniono rolę pracowników socjalnych w identyfikowaniu osób potencjalnie nadmiernie zadłużonych. Prowadzono akcje informujące o nadużyciach ekonomicznych i działaniach podejmowanych w ramach Programu. Jednym z innowacyjnych i kluczowych działań podjętych w 2017 r. i kontynuowanych w 2018 r. była realizacja projektu **„Zadłużeni w obligacjach”** współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020 (działanie 4.1 – Innowacje społeczne; oś priorytetowa IV – Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa). Głównym celem projektu było zmniejszenie problemu zadłużeń czynszowych występujących wśród mieszkańców Gdańska przez wykorzystanie mechanizmu obligacji społecznych. Projekt zakładał opracowanie w interdyscyplinarnym zespole ekspertów modelu obligacji, który pozwoli na rozwiązanie wskazanego problemu w sposób skuteczniejszy, lepszy jakościowo, bardziej gospodarny pod względem ekonomicznym. Tworzony model obligacyjny angażuje w działania właścicieli długu, tj. Gdański Zarząd Nieruchomości Komunalnych oraz inwestorów gotowych wyłożyć środki finansowe na rozwiązanie problemu społecznego, mając przy tym zagwarantowany określony zysk, pod warunkiem osiągnięcia sukcesu. Partner – operator, np. organizacja pozarządowa, będzie zajmować się aktywizacją społeczną i pracować z dłużnikiem, wdrażając

pomysły i działania na rzecz poprawy jego sytuacji.

- Od czerwca 2017 r. Miasto Gdańsk – którego przedstawicielem została Ewa Kamińska, pełnomocnik Prezydenta Miasta Gdańska ds. osób niepełnosprawnych – brało udziału w projekcie nr WND-POWR.02.06.00-00-0042/16 pn. **„Monitoring działań jednostek administracji rządowej i samorządowej w województwie pomorskim w kontekście realizacji praw osób z niepełnosprawnościami i dostosowania do postanowień Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych”** realizowanym na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w okresie od kwietnia 2017 r. do marca 2019 r. W ramach tego przedsięwzięcia interdyscyplinarny zespół przekazał dane na potrzeby samooceny gminy. Zespół monitorujący dokonał analizy zebranych materiałów, a także wyboru podmiotów, które zostaną poddane dokładnemu badaniu podczas wielokrotnych wizytacji. Zwieńczeniem pracy w 2018 r. był raport wraz ze wskazaniem wstępnych rekomendacji dotyczących koniecznych do podjęcia działań poprawiających pełną dostępność przestrzeni, usług i aktywności dla osób z niepełnosprawnościami.

Powiązanie
z Programem
Operacyjnym
Innowacyjność
i Przedsiębior-
czość

- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie zakończył realizację projektu (przewidzianą na okres 1.03.2016–31.10.2018 r.) **„GPS – Gotowość Praca Samodzielność”**, którego celem jest zwiększenie szans na zatrudnienie osób dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym przez wdrożenie kompleksowych programów aktywizacji społeczno-zawodowej oraz wprowadzenie nowych narzędzi środowiskowych, w tym nowych metod pracy grupowej. Projekt realizowano na terenie całego Gdańska we współpracy z 4 partnerami – organizacjami pozarządowymi oraz Gdańskim Urzędem Pracy. Na ten cel uzyskano dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej w wysokości 7 624 431,90 zł; 20 pracowników socjalnych wzmacniających zasoby kadrowe MOPR bezpośrednio pracowało w terenie z klientami Ośrodka. W projekcie wzięło udział 713 uczestników, o 170 więcej niż zakładano, w tym 265 osób z niepełnosprawnościami, o 211 osób więcej niż zakładano. Działania skierowano do osób, rodzin, środowisk i lokalnych społeczności, w oparciu o ścieżkę reintegracji stworzoną indywidualnie dla każdego uczestnika wsparcia, przy wykorzystaniu animacji środowiskowej, podejścia oddolnego oraz ekonomii społecznej. Wsparcie osadzone była przede wszystkim na pracy socjalnej świadczonej przez pracowników socjalnych MOPR oraz wyposażeniu ich w dodatkowe narzędzia (instrumenty aktywizacji społecznej, zdrowotnej i zawodowej). Efektywność społeczno-zawodową od początku projektu uzyskało 426 uczestników.

Od 01.10.2018 r. rozpoczęto realizację - projektu „GPS – Gotowość Praca Samodzielność II”, który planowany jest do 31.12.2020 r. Celem projektu jest zwiększenie szans na zatrudnienie 480 osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez wdrożenie kompleksowych programów aktywizacji społeczno-zawodowej. Działania skierowane zostaną do osób, rodzin, środowisk i lokalnych społeczności, w oparciu o ścieżkę reintegracji stworzoną indywidualnie dla każdego uczestnika wsparcia, przy wykorzystaniu animacji środowiskowej, podejścia oddolnego oraz ekonomii społecznej. Ważnym elementem będzie realizacja projektu w oparciu o partnerską współpracę z Gdańskim Urzędem Pracy (wykorzystanie informacji nt. osoby bezrobotnej objętej wsparciem GUP w celu ustalenia profilu pomocy na podstawie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, weryfikacja przyczyn bezrobocia, uzupełnienie informacji do opracowywanej diagnozy uczestnika oraz przygotowania IŚR.), 3 organizacjami pozarządowymi (instrumenty aktywizacji społecznej, edukacyjnej

i zawodowej) oraz pracodawcami (współpraca w zakresie staży). Wsparcie osadzone zostanie przede wszystkim na pracy socjalnej świadczonej przez pracowników socjalnych MOPR oraz wyposażeniu ich w dodatkowe narzędzia (instrumenty aktywizacji społecznej, zdrowotnej i zawodowej) pozwalające na skierowanie wsparcia do osób, w tym osób z niepełnosprawnościami, które bez udziału w projekcie mają najmniejszą szansę na rozwiązanie dotyczących je problemów. W 2018 r. wsparciem objęto 55 osób.

- ➔ Gmina Miasta Gdańska wraz z partnerami – organizacjami pozarządowymi wyłoniłymi w drodze otwartego naboru – kontynuowała realizację projektów w ramach Metropolitalnego Systemu Aktywizacji Zawodowej. **„Aktywizacja społeczno-zawodowa – mechanizm ZIT”** to program mający na celu podniesienie jakości życia mieszkańców. Działania realizowane w osi priorytetowej 6 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego były prowadzone w zakresie dwóch uzupełniających się komponentów. W zakresie aktywnej integracji uczestnicy otrzymali indywidualnie dobrane wsparcie, które poprawiło ich sytuację na rynku pracy, a w ramach usług społecznych wsparto 5 centrów aktywności społecznej oraz zwiększono dostęp do usług społecznych dla mieszkańców Gdańska. Program będzie kontynuowany do 2022 r. Organizacje pozarządowe, które wchodziły w skład partnerstwa, to: Gdańska Fundacja Innowacji Społecznej, Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta – Koło Gdańskie, Stowarzyszenie „Wolna Przedsiębiorczość” – Oddział Terenowy w Gdańsku, Fundacja Oparcia Społecznego Aleksandry FOSA, Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną – Koło w Gdańsku, Gdańska Spółdzielnia Socjalna, Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku, Stowarzyszenie Rodzin Peli-kan. Miasto pełni funkcję lidera projektu – jest odpowiedzialne za właściwy przebieg realizacji przedsięwzięcia.
- ➔ **Gdański Urząd Pracy prowadził aktywizację zawodową osób pozostających bez pracy – w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego** (oś priorytetowa V – Zatrudnienie; działanie 5.2 – Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy; poddziałanie 5.2.1 – Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy – mechanizm ZIT), współfinansowaną ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Aktywizacja była prowadzona w „wiązce projektów” realizowanych przez GUP, MOPR, CKZiU nr 1 i PSB, w partnerstwie z innymi gminami (Gminą Miejską Pruszcz Gdański, Gminą Pszczółki, Gminą Suchy Dąb, Gminą Pruszcz Gdański, Gminą Trąbki Wielkie). Projekty zakładały diagnozę potrzeb i kompetencji, opracowanie indywidualnego planu działania, szeroką ofertę kursów i szkoleń dostosowanych do indywidualnych predyspozycji, pomoc w sporządzeniu dokumentów aplikacyjnych i przygotowaniu się do rozmowy rekrutacyjnej, wsparcie ze strony specjalistów (doradca zawodowy, pośrednik pracy), finansowanie staży zawodowych.
- ➔ Istotną grupę klientów Gdańskiego Urzędu Pracy objętych różnymi **działaniami aktywizacyjnymi stanowiły osoby w szczególnej, niekorzystnej sytuacji na rynku pracy**. Przykładowo, tylko w ramach projektów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (PO WER i RPO WP) z dostępnej oferty skorzystało:
 - 547 osób długotrwale bezrobotnych, z czego 431 w trakcie udziału w projekcie lub po jego zakończeniu podjęło pracę lub działalność gospodarczą;
 - 86 osób z z niepełnosprawnościami (70 podjęło pracę lub działalność gospodarczą);
 - 225 osób powyżej 50. roku życia (186 podjęło pracę lub działalność gospodarczą);

Powiązanie
z Programem
Operacyjnym
Zdrowie Pu-
bliczne i Sport

→ Osoby borykające się z problemami psychicznymi czy uzależnień oraz ich rodziny mogły korzystać z oferty usług świadczonych w ramach Gdańskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego oraz Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Miasta Gdańska. W tych programach branżowych rozszerzana jest oferta wsparcia osób w trudnej sytuacji, co wpływa na podnoszenie jakości systemu integracji społecznej. Szczegółowy opis inicjatyw realizowanych w tym zakresie znajduje się w Programie Operacyjnym Zdrowie Publiczne i Sport.

Powiązanie
z Programem
Operacyjnym
Infrastruktura

→ Od 2016 r. Miasto prowadzi intensywne prace nad wdrażaniem innowacyjnego na skalę kraju **Gdańskiego Programu Mieszkalnictwa Społecznego** dla osób/rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. Program integruje działania na rzecz zapobiegania utracie mieszkania, zadłużeniom czynszowym, eksmisjom i bezdomności, a jego celem jest rozwój mieszkalnictwa społecznego jako kierunku do zapewnienia wsparcia w środowisku, a nie placówkach instytucjonalnych. Program realizowany jest w oparciu o dwa modele przyjęte zarządzeniem PMG:

Model Mieszkań Wspomaganych tj. usługi społecznej organizowanej w mieszkaniach prowadzonych przez podmioty z obszaru pomocy i integracji społecznej (organizacje pozarządowe, MOPR), która przygotowuje osoby do prowadzenia samodzielnego życia lub zapewnia pomocy w prowadzeniu samodzielnego życia. Pobyt w mieszkaniu jest przyznawany w drodze decyzji administracyjnej w przypadku mieszkania chronionego lub na podstawie umowy cywilno-prawnej w przypadku pozostałych form mieszkań wspomaganych;

Model Mieszkań ze Wsparciem tj. lokale komunalne, socjalne i pomieszczenia tymczasowe, w których beneficjenci zawierają umowę najmu zgodnie z ustawą o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, a jednocześnie na podstawie ustawy o pomocy społecznej lub innych ustaw mieszkańcy są objęci wsparciem, które zapewniają MOPR i/lub organizacje pozarządowe działające na zlecenie Miasta bądź z nim współpracujące.

Na cele Programu przeznaczono z mieszkaniowego zasobu gminy w 2018 roku łącznie 42 lokali mieszkalnych, w tym:

- 29 na mieszkania ze wsparciem, w tym w przypadku 14 lokali doszło do przejścia do zasobu mieszkaniowego gminy lokali, w których prowadzone były wcześniej mieszkania ze wsparciem dla osób z niepełnosprawnością intelektualną;
- 13 na mieszkania wspomagane, w tym w przypadku 1 lokalu nastąpiła zamiana lokalu wcześniej prowadzonego mieszkania wspomagane dla wychowanków pieczy zastępczej.

Osiągnięto zatem 80% wartości założonego wskaźnika liczby przekazywanych lokali mieszkalnych rocznie (planowana wartość wskaźnika to 50 mieszkań przekazywanych na cele Programu rocznie).

Na przestrzeni 2018 roku odbyło się 37 spotkań Zespołu Kwalifikującego do mieszkań wspomaganych (dotyczyło 76 osób/rodzin) oraz 5 posiedzeń Podzespołu Kwalifikującego do mieszkań ze wsparciem (dotyczyło 41 osób/rodzin).

W rezultacie działań prowadzonych w Programie w 2018 r. funkcjonowało łącznie **179 mieszkań/pokoi, z których skorzystało 386 odbiorców działań.**

W 47 mieszkaniach wspomaganych i 2 hostelach objęto pomocą łącznie 225 osób. Mieszkania wspomagane funkcjonowały w ramach 8 projektów:

- **Osiedle Sitowie** – zapewnienia w siedmiu budynkach mieszkania wspomagane oraz aktywizację społeczno-zawodową dla samotnych bezdomnych matek z dziećmi oraz osób z niepełnosprawnościami i zaburzeniami psychicznymi. Mieszkania prowadzą: Fundacja Oparcia Społecznego Aleksandry FOSA, Pomorskie Centrum Pomocy Bliniemu MONAR-MARKOT, Stowarzyszenie Opiekuńczo-Resocjalizacyjnego PROMETEUSZ, Stowarzyszenie Przedsiębiorczości i Rehabilitacji, Stowarzyszenie „Wspólnota Serc”, acałością projektu koordynuje Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie.
- **Osiedle Świrskiego** – zespół siedmiu mieszkań wspomaganych, z których korzystają osoby z niepełnosprawnością intelektualną, osoby z zaburzeniami psychicznymi, seniorzy, osoby uzależnione od narkotyków kontynuujące proces terapeutyczny, osoby realizujące indywidualne programy wychodzenia z bezdomności oraz usamodzielniający się wychowankowie pieczy zastępczej. Wsparcie zapewniają: Stowarzyszenie na rzecz Osób z kryzysami psychicznymi „Przyjazna Dłoń”, Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Gdańsku, Gdańska Fundacja „I Ty Możesz Wszystko”, Stowarzyszenie Monar, Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Gdańskie oraz Gdańska Fundacja Innowacji Społecznej.
- **Zamieszkaj u siebie** - projekt mieszkań wspomaganych Gdańskiej Fundacji Innowacji Społecznej skierowany do młodych osób usamodzielniających się po opuszczeniu pieczy zastępczej.
- **Mieszkania chronione** dla osób z niepełnosprawnościami (w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi), usamodzielniających się wychowanków oraz rodzin z dziećmi. Wśród nich były również mieszkania w ramach programu Za życiem i projektu Deinstytucjonalizacji usług na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi;
- **Zespół Mieszkań Nasz Dom** – w ramach projektu funkcjonuje mieszkanie wspomagane prowadzone przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną;

- **Następny Krok** - mieszkanie readaptacyjne dla młodzieży z problemem uzależnień realizowane jest w formule najmu na rynku prywatnym prowadzone przez Stowarzyszenie MONAR;
- **Mieszkania wspomagane dla bezdomnych samotnych rodziców z dziećmi** prowadzone przez Pomorskie Centrum Pomocy Bliźniemu Monar – Markot;
- **Mieszkania wspomagane dla cudzoziemców** skierowane są głównie do rodzin romskich z dziećmi. Wsparcie w procesie integracji zapewnia Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek.

W 112 mieszkaniach ze wsparciem (w tym 48 pomieszczeń tymczasowych w Centrum Treningu Umiejętności Społecznych) objęto pomocą 161 osób. Mieszkania ze wsparciem funkcjonowały w ramach 8 projektów:

- **Dom ekologiczny ze Wsparciem Dolne Młyny** – wybudowany w energooszczędnej technologii dom jest zamieszany przez 26 beneficjentów (osób samotnych lub rodzin) - osób z niepełnosprawnościami, kobiet z dziećmi, osób starszych wymagających wsparcia, usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej, osób po kryzysie bezdomności. Wsparcie mieszkańcom zapewniało Towarzystwo Pomocy św. Brata Alberta.
- **Centrum Treningu Umiejętności Społecznych** – projekt skierowany do osób eksmitowanych w związku z zadłużeniami czynszowymi i osób w sytuacjach kryzysowych łączący korzystanie z pomieszczeń tymczasowych z uczestniczeniem w programie aktywizacji oraz reintegracji społecznej prowadzonym przez Towarzystwo Pomocy św. Brata Alberta. Projekt był prowadzony w interdyscyplinarnym, międzysektorowym partnerstwie;
 - **Projekt dot. mieszkań dla osób wychodzących na wolność** prowadzony przez Stowarzyszenie EMAUS;
 - **Mieszkania rozproszone ze wsparciem** – projekt skierowany do różnych grup odbiorców, w którym w pierwszym pilotażowym okresie wsparcia udzielali w 2018 r. pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie;
 - **Zespół mieszkań ze wsparciem Nasz Dom** – w projekcie funkcjonują mieszkania ze wsparciem, z których korzystają osoby z niepełnosprawnością intelektualną. Wsparcie mieszkańcom zapewnia Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Gdańsku;
 - **Najem mieszkań/pokoi na wolnym rynku dla osób bezdomnych** - to alternatywna dla pobytu w placówce forma wspierania procesu wychodzenia z bezdomności prowadzona przez Towarzystwo Pomocy św. Brata Alberta;
 - **Najem mieszkań/pokoi na wolnym rynku dla klientów MOPR** – prowadzony jako działanie prewencyjne skierowane do osób w trudnej sytuacji życiowej aby zapobiegać pogłębieniu się kryzysu;
 - **Program rozwojowy PATRON** skierowany dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej prowadzony przez Fundację METAPOMOC.

Podkreślić należy, że następuje rozwój różnorodnych form wspierających szeroki katalog adresatów Programu. Część mieszkań prowadzonych była w 2018 r. przez organizacje pozarządowe bez wsparcia finansowego ze strony Miasta w postaci dotacji.

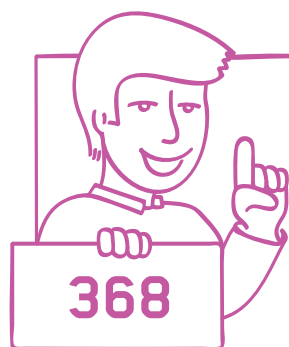

Łączne nakłady finansowe na Gdański Program Mieszkalnictwa Społecznego w 2018 r. wyniosły 2,8 mln zł.

Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego

W ramach działań o charakterze monitorująco - ewaluacyjnych Gdańskiego Programu Mieszkalnictwa Społecznego opracowano ekspertyzę dotyczącą realizowanego projektu budowy i funkcjonowania mieszkań ze wsparciem w domu ekologicznym przy ul. Dolne Młyny. Zakres ekspertyzy dotyczył kosztów funkcjonowania Domu Ekologicznego ze Wsparciem Dolne Młyny w stosunku do kosztów ponoszonych w systemie pomocy społecznej w formach instytucjonalnych na rzecz mieszkańców. Wyniki tej ekspertyzy miały wpływ na podejmowane decyzje odnośnie kolejnych inwestycji na cele Programu. Działania w tym zakresie we współpracy z WRS prowadzi Gdańska Infrastruktura Społeczna Sp. z o. o. .

- Podtrzymywanie kontaktu instytucji pomocy i wsparcia społecznego z osobami znajdującymi się poza jej instytucjonalnymi formami, a które znalazły się na marginesie życia społecznego, popadły w bezdomność, to przede wszystkim **streetworking** oraz **noclegownie niskoprogramowe**. Pierwsza z nich ma na celu dotarcie do konkretnej grupy odbiorców przez bezpośrednie spotkanie w miejscach najczęściej przez nich odwiedzanych. Streetworking wśród osób w kryzysie bezdomności jest metodą pracy prowadzoną przez odpowiednio przygotowanych i przeszkolonych pracowników z osobą w bezdomną i pozostającą poza systemem pomocy społecznej. W 2018 r. pracowało 2 streetworkerów, którzy dotarli do 212 osób przebywających w miejscach niemieszkalnych (np. dworce, altanki działkowe, pustostany). Pracownicy MOPR w 2018 r. przeprowadzili również 120 interwencji na ulicy.

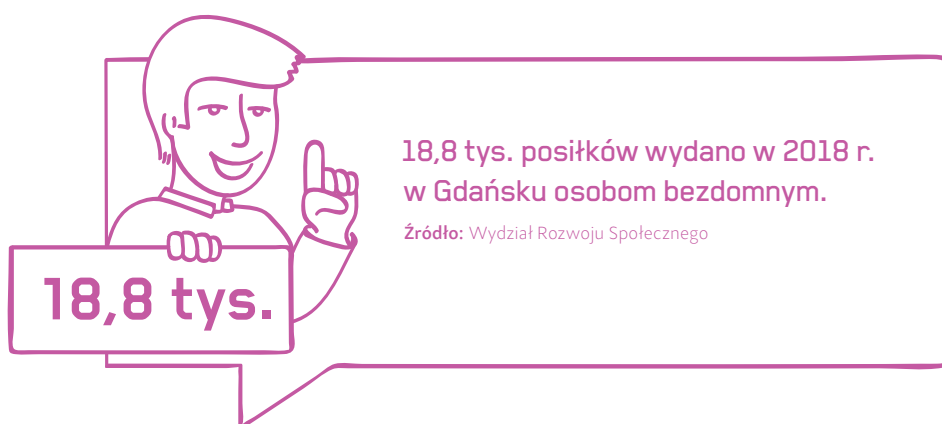
368 osób bezdomnych zostało objętych kontraktami socjalnymi

Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego

- Osoby bezdomne mogą korzystać z **Indywidualnego Programu Wychodzenia z Bezdomności** (IPWzB), polegającego na wsparciu w rozwiązywaniu problemów życiowych, w szczególności rodzinnych i mieszkaniowych, oraz pomocy w uzyskaniu zatrudnienia. W 2018 r. 35 osób realizowało IPWzB, a 368 osób w kryzysie bezdomności objęto pracą w ramach kontraktu socjalnego. 80 osób usamodzielniało się.

W procesie usamodzielniania uczestniczyło 115 osób, z czego 56 stanowiły osoby usamodzielniane w mieszkaniach treningowych z wolnego rynku, a 59 w mieszkaniach z zasobu miejskiego.

- Podstawową potrzebą osób w kryzysie bezdomności jest możliwość uzyskania schronienia z wyżywieniem. **Bezdomni w Gdańsku mogą korzystać z ogrzewalni, noclegowni oraz schroniska.** W 2018 r. bezdomnym wydano 18 819 posiłków, 459 osób przebywało w schroniskach, 248 osób skorzystało z miejsca w noclegowni, 93 osoby z ogrzewalni. Zabezpieczono 110 miejsc dla mężczyzn i kobiet w placówce dla osób w kryzysie bezdomności, które ze względu na stan zdrowia wymagają dodatkowych usług, z miejsc skorzystało 160 osób. Zabezpieczono 30 miejsc w noclegowni niskoprogowej dla osób nietrzeźwych prowadzonej przez Towarzystwo Wspierania Potrzebujących „Przystań”, placówka odnotowała 575 przyjęć. Z łaźni prowadzonej przez Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta średnio każdego dnia korzystało 5 osób. Dla osób bezdomnych przebywających w miejscach niemieszkalnych w okresie zimowym uruchomiono pomoc w formie Autobusu SOS, w którym zapewniono dostęp do m.in. usług ratownika medycznego oraz zapewniano gorący posiłek. Autobus funkcjonował w okresie jesienno-zimowym, średnio każdego dnia z pomocy korzystało 59 osób. Pilotażowo uruchomiono świetlicę dla osób bezdomnych w placówce Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta przy ul. Żaglowej 1 jako kolejną ofertę dla osób bez dachu nad głową w Gdańsku. Z pomocą m.in. zatrudnionych w świetlicy animatorów społecznych, opiekuna czy pracownika socjalnego osoby w kryzysie bezdomności mają okazję bezpiecznie i aktywnie spędzić dzień.

- Prowadzone w Gdańsku **punkty informacyjno-konsultacyjne** umożliwiają wczesne podejmowanie działań na rzecz osób potrzebujących pomocy oraz świadczą pomoc w ramach specjalistycznej sieci wsparcia. W 2018 r. działały: **Punkt Pomocy Psychologicznej Gdańskiego Centrum Profilaktyki Uzależnień, Punkt Informacyjny dla Osób Niewidomych, 19 punktów bezpłatnej pomocy prawnej, Punkt Informacji i Wsparcia dla Osób z Chorobą Alzheimera, Punkt Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych.** Z poradnictwa specjalistycznego MOPR Gdańsk korzystają osoby i rodziny wymagające wsparcia wykraczającego poza pomoc świadczoną przez pracownika socjalnego lub asystenta rodziny. Poradnictwo specjalistyczne prowadzi do wzmocnienia rodzin w zakresie odpowiedzialności za własną sytuację życiową. Udzielając rodzinom wsparcia w tym zakresie, MOPR w 2018 r. umożliwiał swoim klientom stały dostęp do porad specjalistów: psychologa, prawnika i pedagoga, dostęp do diagnozy psychofizycznej dziecka i diagnozy dziecka pod kątem FASD

(spektrum płodowych zaburzeń alkoholowych). Z poradnictwa specjalistycznego w 2018 r. skorzystało 1058 osób z 432 rodzin.

- ➔ W Gdańsku funkcjonują dwa dzienne domy pomocy w formule „Senior +”: dom przy ul. Dolnej 4 prowadzony przez Caritas Archidiecezji Gdańskiej oraz dom przy ul. Św. Barbary 3 w Gdańsku prowadzony przez Stowarzyszenie Kulturalno-Sportowe „Perfect”. Domy „Senior +” są adresowane do 45 gdańszczanek i gdańszczan w wieku 60+ nieaktywnych zawodowo. Podopieczni mogą w nich spędzać do 8 godzin dziennie od poniedziałku do piątku w godzinach 7.00–15.00 ul. Dolna 4 oraz 8.00-16.00 ul. Św. Barbary 3. Do dyspozycji seniorów są sale: rehabilitacyjna, komputerowa oraz aktywności manualnej. Mogą oni wziąć udział m.in. w rehabilitacji, arteterapii, seansach filmowych, spacerach nordic walking i wspólnych spotkaniach z muzyką.
- ➔ Od marca 2017 r. wszystkie Centra Pracy Socjalnej (CPS) pracują w oparciu o Model rozdzielenia pracy socjalnej od świadczeń, którego celem jest podniesienie efektywności oferowanego wsparcia poprzez zwiększenie podmiotowości odbiorcy pomocy i jego wpływu na pokonanie własnej trudnej sytuacji życiowej, nie tylko poprzez rzeczywistą współpracę z pracownikiem socjalnym, ale także poprzez świadomy samodzielny wybór oferowanych usług. W każdym CPS wyodrębniono trzy wyspecjalizowane zespoły pracowników socjalnych: Zespół Informacji i Obsługi (ZIO), Zespół Pracy Socjalnej (ZPS) oraz Zespół Usług i Świadczeń (ZUŚ). W 2018 r. przeprowadzono ewaluację wdrożenia Modelu wykorzystując metody jakościowe i ilościowe – 413 ankiet ze 168 pracownikami i 65 ankiet z klientami, 2 grupowe wywiady zogniskowane i 10 indywidualnych wywiadów pogłębionych. Powołano Mobilny Zespół Rozwoju Pracy Socjalnej w MOPR zapewniający partycypacyjne podejście do rozwiązywania problemów pojawiających się w pracy socjalnej, rozwijanie metod pracy socjalnej, implementację nowoczesnych rozwiązań i kierunków w pomocy społecznej.
- ➔ W ramach Programu Operacyjnego Integracja Społeczna i Aktywność Obywatelska **zmodernizowano również część infrastruktury związanej z realizacją zadań polityki społecznej** - wykonano roboty termomodernizacyjne i remontowe w budynku Centrum Pracy Socjalnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie przy ul. Modrzewskiego 2A. Wykonano także remont w budynku Domu Sąsiedzkiego „Zakopianka” przy ul. Zakopiańskiej 40 obejmujący roboty zewnętrzne oraz remont poddasza użytkowego. Rozpoczęto także budowę nowej siedziby Gdańskiego Pogotowia Opiekuńczego przy ul. Sobieskiego w Gdańsku. W trakcie opracowania były również dokumentacje techniczne na modernizację w Domu Integracyjno - Rodzinnym przy ul. Batorego 4 oraz w Domu dla Dzieci przy ul. Modrej 69B. W trakcie opracowania była również dokumentacja techniczna dotycząca adaptacji budynku przy ul. Srebrniki 5a w Gdańsku na potrzeby Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży.
- ➔ W 2018 r. **Gdańskie Centrum Świadczeń** (GCŚ) przyjęło do realizacji kolejne świadczenie: „Dobry Start” dla ucznia - pomoc w wysokości 300 zł przysługuje raz w roku na każde rozpoczynające rok szkolny dziecko, uczące się w szkole podstawowej i ponadpodstawowej, do ukończenia przez nie 20 roku życia. Osoby legitymujące się orzeczeniem o umiarkowanym, bądź znacznym stopniu niepełnosprawności mogą otrzymać wsparcie do 24 roku życia. Wpłata świadczenia „Dobry Start” nie jest uzależniona od dochodu. Programem nie zostały objęte dzieci w zerówce.

Cel operacyjny III.7. Wzmocnienie koordynacji zarządzania polityką społeczną.

- Skuteczne i efektywne zarządzanie obszarem polityki wymaga szerokiego, całościowego oglądu problematyki społecznej oraz wspólnego międzysektorowego, interdyscyplinarnego działania i planowania. Podmioty wchodzące w skład Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot (OMGGS) podjęły **międzygminny i międzypowiatowy dialog dotyczący wspólnych problemów polityki społecznej**. Cykliczne spotkania zespołu gmin i powiatów OMGGS stały się platformą ponadlokalnej wymiany informacji w zakresie działań podejmowanych w pomocy społecznej, miejscem promocji dobrych praktyk i innowacji, a przede wszystkim – podejmowania wspólnych inicjatyw.
- **Współpraca metropolitalna w 2018 r.** zakładała kontynuację rozpoczętych w latach wcześniejszych projektów. Były one wdrażane w bliskiej współpracy z Obszarem Metropolitalnym Gdańsk-Gdynia-Sopot (OMGGS) i innymi gminami województwa pomorskiego. Realizowane projekty dotyczyły rewitalizacji, aktywizacji zawodowej i społecznej, rozwoju usług społecznych oraz ekonomii społecznej (Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej).
- **Prowadzono współpracę krajową i ponadnarodową w zakresie polityki społecznej.** Polegała ona na wymianie wiedzy i doświadczeń, a także realizacji wspólnych projektów. Kluczowym partnerem w kraju była dla nas zrzeszająca 12 największych miast polskich Unia Metropolii Polskich, która współpracuje w formule stałych zespołów. Kluczowym partnerem zagranicznym był Związek Miast Europejskich Eurocities, z którym m.in. realizowano wspólny projekt dotyczący dyskryminacji migrantów na rynku pracy „CitiesGROW”.
- Na potrzeby realizacji projektów służących rewitalizacji i aktywizacji zawodowej („GPS – Gotowość Praca Samodzielność”), deinstytucjonalizacji, wsparciu osób z problemami i zaburzeniami psychicznymi oraz autyzmem, edukacji społecznej, przy wykorzystaniu środków z funduszy Unii Europejskiej, kontynuowano działania w ramach **15 interdyscyplinarnych, międzysektorowych partnerstw**.
- Kontynuowano prace nad **Gdańskim Modelem Wspierania Rozwoju Społeczności Lokalnych**, tj. dokumentu określającego politykę Miasta Gdańska w sposobie wspierania centrów lokalnych i otoczenia. W 2018 r. skonsultowano założenia dokumentu z animatorami Domów i Klubów Sąsiedzkich, przedstawicielami Rad Dzielnic, uczestnikami Forum Inicjowania Rozwoju.
- W 2018 r. uporządkowano zakres zadań Referatu Strategii i Programów Społecznych

WRS oddzielając zadania kierunkowe i koncepcyjne od zadań realizacyjnych. Opracowano dla wyłonionych typów zadań harmonogram pracy Referatu w perspektywie rocznej. Ważnym impulsem usprawniającym organizację pracy Referatu Strategii i Programów Społecznych było wyłonienie stanowiska kierownika.

- ➔ Opracowano i uchwalono: Gdański Program Rozwiązywania Problemu Bezdomności na lata 2018 – 2023, Gdański Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2018-2020 oraz Program osłonowy w zakresie dożywiania.
- ➔ Efektywne prowadzenie polityki społecznej wymaga **zarówno monitorowania i ewaluacji prowadzonych działań oraz monitorowania zmieniającego się świata społecznego**, identyfikowania nowych zjawisk i problemów. W 2018 r. prowadzone były zarówno procesy ewaluacji np. Gdańskiej Strategii Rozwiązywania Problemów, Programu Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych, jak i badania społeczne, analizy problemowe oraz sprawozdania dotyczące takich zagadnień jak między innymi jakość życia w poszczególnych obszarach miasta, współpracy miasta z organizacjami pozarządowymi, z zakresu działalności Rad Dzielnic, problemów i potrzeb obszaru Głównego Miasta, aktywności obywatelskiej, wolontariatu. Zgromadzone dane oraz przygotowane opracowania pozwalają lepiej ocenić dotychczasowe działania Miasta oraz wyznaczyć nowe kierunki rozwiązywania problemów społecznych.
- ➔ **Przygotowano i aktualizowano zestawienia i opracowania informacyjne** dotyczące różnych podmiotów prowadzących zadania w zakresie polityki społecznej w różnych sferach tematycznych, np. placówek świadczących usługi w zakresie zdrowia psychicznego, placówek wsparcia rodziny w sytuacji kryzysowej. Zwiększono dostęp do elektronicznych baz danych oraz publikowano informatory o możliwości uzyskania wsparcia.
- ➔ Wdrażany jest system **informatyczny służący zarządzaniu obszarem usług, projektów, programów i strategii społecznych**, w tym w zakresie zbierania danych o potrzebach i zasobach, organizowania konkursów na dotacje dla organizacji pozarządowych, monitoringu i ewaluacji. Standardem stała się obsługa konkursów na zadania publiczne dla organizacji pozarządowych z wykorzystaniem systemu witkac.pl. W systemie tym odbywa się także system raportowania, monitorowania i rozliczania projektów.
- ➔ **Urząd Miejski w Gdańsku oraz jego jednostki organizacyjne pełniły funkcję pośrednika, łącznika i brokera w kontakcie między organizacjami, podmiotami prywatnymi, mieszkańcami i instytucjami.** Zaowocowało to wieloma projektami dofinansowanymi ze środków zewnętrznych, w tym z UE.
- ➔ **Zawiązano partnerstwa, zespoły, komitety, rady, grupy robocze i tematyczne w celu planowania, wdrażania i koordynacji działań.** W 2018 r. w Gdańsku działało 21 różnych zespołów międzysektorowych i międzybranżowych poświęcających swoją uwagę różnym sprawom społecznym lub aktywności obywatelskiej. Odbyło się ponad 200 spotkań z 694 zaangażowanymi mieszkańcami, podmiotami instytucjami i organizacjami.
- ➔ Na potrzeby sprawnego planowania i zarządzania strategicznego konsekwentnie wykorzystywane są **ujednolicone fiszki dla programów i projektów społecznych w Gdańsku.**
- ➔ Kontynuując ujednolicanie systemu monitorowania i ewaluacji Gdańskiej Strategii

Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2030 i jej programów branżowych prowadzono następujące działania.

- W ramach ewaluacji GSRPS przygotowano zakres merytoryczny ewaluacji za lata 2016 i 2017 stanowiący podstawę zlecenia usługi eksperckiej zewnętrznej ewaluacji GSRPS. Następnie przeprowadzono wybór realizatora zewnętrznej ewaluacji GSRPS i zawarto umowę na jej przeprowadzenie. Współpracowano z realizatorem ewaluacji na etapie przeprowadzenia badania i wypracowania rekomendacji. BAROMETR STRATEGII - Badanie ewaluacyjne Gdańskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2030 (raport za okres 2016 – 2017) jest podstawą do ukierunkowania dalszych prac wdrożeniowych GSRPS.

Zlecono również przeprowadzenie zewnętrznej eksperckiej ewaluacji Gdańskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego, na podstawie, której rozpoczęto przygotowania do zmiany uchwały dotyczącej programu. W 2018 r. zlecono także zewnętrzną, ekspercką ewaluację Gdańskiego Programu Mieszkalnictwa Społecznego, która potwierdziła zasadność i innowacyjność prowadzonych działań. Potwierdzenie przyjętego kierunku prac i sugestie co do dalszego rozwoju innowacyjnego programu to wynik zewnętrznej ewaluacji Gdańskiego Programu Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych.

Dodatkowo w ramach GSRPS prowadzono działania w sposób znaczący wpływające na koordynację polityki społecznej. Opracowano katalog rezultatów i głównych wskaźników do GSRPS w odniesieniu do siedmiu kierunków działań określonych w strategii. Opracowano również zasady analizowania wydatków z budżetu Miasta pod kątem realizacji GSRPS. Przyjęty sposób analizowania powiązany jest z funkcjami budżetu zadaniowego oraz w prowadzoną przez WPG analizą wydatków w ramach wdrażania Programów Operacyjnych. W oparciu o przyjęte zasady sporządzono analizę wydatków za 2016 r.

- Wydział Rozwoju Społecznego kontynuował **koordynację polityki społecznej**, uwzględniając obszary: edukacji i wychowania, zdrowia, aktywności obywatelskiej oraz wsparcia społecznego. Wydział realizuje całościową politykę społeczną Miasta wspólnie z najważniejszymi jednostkami miejskimi. Na potrzeby realizowanych zadań dokonano uporządkowania, zmapowania i powiązania zależności Strategii Rozwoju Miasta, Programów Operacyjnych, programów branżowych, modeli, procedur oraz kluczowych projektów w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.
- W 2018 r. **opracowano i uchwalono trzy nowe strategiczne dokumenty**: Szczegółowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Miasta Gdańska na rok 2019, Gdański Program Rozwiązywania Problemu Bezdomności na lata 2018-2023 oraz Model na Rzecz Równego Traktowania. Tym samym sfinalizowano pierwszy etap programowania dokumentów realizujących cele GSRPS. W 2018 r. funkcjonowało łącznie 38 dokumentów branżowych powiązanych również z programami operacyjnymi Strategii Rozwoju Miasta „Gdańsk 2030 Plus”. Było to: 21 programów, 3 modele, 11 projektów oraz 3 merytoryczne procedury.

KOMENTARZ KOORDYNATORA PROGRAMU OPERACYJNEGO

Polityka społeczna uwzględniająca aktywność obywatelską i integrację społeczną w Gdańsku w 2018 r. realizowana była zgodnie w wyznaczonym kierunkami Strategii. Dużą uwagę poświęcono problematyce bezdomności oraz szeroko rozumianej kwestii równego traktowania. Wdrażaliśmy kolejne zadania w zagadnieniach dotyczących m.in. migracji, równego traktowania, bezpieczeństwa ekonomicznego i zadłużeń czy mieszkalnictwa społecznego. Kontynuowaliśmy i rozwijaliśmy również działalność w obszarze pieczy zastępczej, wsparciu rodziny, działań kierowanych do seniorów i osób z niepełnosprawnościami.

Systematycznie, od wielu lat, wzrastają nakłady na wsparcie rodzin i zadania polityki społecznej w Gdańsku. W 2018 r. było to 492 mln zł. Łącznie wydatki w tym zakresie stanowią ok. 3% budżetu Miasta Gdańska. Z różnych form wsparcia korzystało blisko 135 tys. gdańszczan.

Podobnie jak w trakcie tworzenia rozwiązań, w czasie wdrażania postawiliśmy na szerokie partycypacyjne i czasochłonne procesy z udziałem wielu interesariuszy. Pracowaliśmy w wielu zespołach, grupach, radach i komitetach.

„Wdrażaliśmy zadania w zagadnieniach dotyczących m.in. migracji, równego traktowania, bezpieczeństwa ekonomicznego i zadłużeń czy mieszkalnictwa społecznego. Rozwijaliśmy również działalność w obszarze pieczy zastępczej, wsparciu rodziny, działań kierowanych do seniorów i osób z niepełnosprawnościami”.

Rok 2018 był czasem, w którym duży nacisk położony został na zwiększenie dostępności do usług społecznych, zarówno w wymiarze jakościowym, ilościowym i geograficznym. Wzrost deinstytucjonalizacji usług społecznych zmierzający do zagwarantowania ich z wykorzystaniem potencjału środowiska lokalnego przy minimalizowaniu oferty wsparcia instytucjonalnego. Standardem jest dbałość we wzmacnianiu i rozwój partycypacji społecznej, zwłaszcza poprzez zwiększanie udziału różnych partnerów.

W Gdańsku rozwój partnerstwa i solidarności

na co dzień przejawiający się w solidarności z drugim człowiekiem potrzebującym wsparcia. Przykładami prawdziwej solidarności - wychodzącej poza krąg własnych interesów i własnej wspólnoty są działania inspirowane przyjętym w Gdańsku Modelem Integracji Imigrantów czy Modelem na Rzecz Równego Traktowania. Podnoszenie wrażliwości systemu polityki społecznej na pojawiające się

nowe wyzwania oraz rozwijanie umiejętności i narzędzi do monitorowania nowych zjawisk, zarówno w zakresie prawno-organizacyjnym, jak i sytuacji społecznej dotyczącej nowych potrzeb i problemów społecznych. Dużą wagę przywiązywano do odchodzenia od sektowości polityki społecznej, komunalnej i gospodarczej i unikania działań hermetycznych.

Kluczowym kierunkiem, w który zainwestowano zasoby polityki społecznej był sprawny i efektywny system zarządzania polityką społeczną. Wdrożony system zarządzania usługami społecznymi usprawnił zlecanie i monitorowanie wykonania zadań Miasta przez organizacje pozarządowe, podmioty lecznicze oraz placówki oświatowe. Prowadząc w 2018 r. ewaluację Gdańskiej Strategii Rozwiązywanie Problemów Społecznych i trzech programów branżowych (Gdański Program Mieszkalnictwa Społecznego, Gdański Program Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych, Gdański Program Ochrony Zdrowia Psychicznego) oraz budując katalog rezultatów i wskaźników do GSRPS poświęcono dużo uwagi uspołnieniu sposobu monitorowania i oceny podejmowanych działań w systemie polityki społecznej.

Maria Maślak

*zastępca dyrektora ds. Programów i Projektów
Społecznych Wydziału Rozwoju Społecznego,
Urząd Miejski w Gdańsku*

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Cel III.1. Zwiększenie potencjału rozwojowego społeczności lokalnych, rodzin i osób.	III.1.a. Liczba ofert w poszczególnych usługach społecznych zgodnie z katalogiem usług społecznych <i>Przewidywany termin opracowania katalogu usług społecznych: 2017 r.</i> <i>Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i>	●	●	●	●	w trakcie realizacji, dane będą dostępne za 2017 r.	●	katalog w trakcie opracowania
	III.1.b. Poczucie możliwości realizacji własnych celów życiowych w ocenie mieszkańców <i>Odsetek respondentów, którzy w 2016 r. w badaniu „Jakość życia w Gdańsku” udzielili odpowiedzi „bardzo dobrze” i „raczej dobrze” na pytanie: „Jak ocenia Pan(i) możliwość realizacji własnych celów życiowych?”</i> <i>Źródło: Badanie „Jakość życia w Gdańsku”, 2016 r.</i>	●	●	●	●	71,0%	●	73,4%

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	III.1.c. Liczba dzielnic, w których działają partnerstwa lokalne <i>Partnerstwa lokalne to formalna lub nieformalna koalicja organizacji, instytucji i innych podmiotów z sektora pozarządowego, publicznego i prywatnego, działająca w danej dzielnicy lub rejonie, współpracująca z Wydziałem Rozwoju Społecznego i wpisana na listę gdańskich partnerstw lokalnych</i> <i>Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i>					8 (Orunia, Nowy Port, Dolne Miasto, Biskupia Górka, Siedlce, Przy- morze, Osowa, Strzyża)	10 (Osowa, Siedlce, Piecki- -Migowo, Strzyża, Stogi z Prze- róbką, Nowy Port, Orunia, Uje- ścisko, Biskupia, Górka / Stary Chełm, Dolne Miasto)	10 (Osowa, Siedlce, Piecki- -Migowo, Strzyża, Stogi z Prze- róbką, Nowy Port, Orunia, Uje- ścisko, Biskupia, Górka / Stary Chełm, Dolne Miasto)
	III.1.d. Liczba inicjatyw realizowanych w ramach funduszu senioralnego, młodzieżowego, kulturalnego <i>W ramach ww. funduszy co roku przeznacza się określoną kwotę na animowanie działań nieformalnych grup gdańszczyzan</i> <i>Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i>		10	114	127	137	254	272
	w tym:							
	fundusz senioralny		10	63	80	66	67	99
	fundusz młodzieżowy			51	47	50	103	36
	fundusz kulturalny					21	84	59

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	fundusz sąsiedzki <i>W ramach ww. funduszy co roku przeznacza się określoną kwotę na animowanie działań nieformalnych grup gdańszczan</i> <i>Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i>	●	●	●	●	●	●	78
	III.1.e. Liczba inicjatyw realizowanych w ramach inicjatywy lokalnej <i>Inicjatywa lokalna to animowanie działań społeczności lokalnych; polega na współpracy UMG z mieszkańcami w celu wspólnego realizowania zadań, których inicjatorami są nieformalne grupy mieszkańców. Zakres inicjatyw lokalnych został określony z art. 19b Ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Przewidywany termin opracowania danych to koniec 2017 r.</i> <i>Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i>	●	●	●	●	w trakcie realizacji, dane będą dostępne za 2017 r.		● w trakcie realizacji
Cel III.2. Zwiększenie roli mieszkańców, organizacji, instytucji i innych podmiotów w kreowaniu polityk miejskich.	III.2.a. Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz procesów partycypacyjnych <i>W ramach wskaźnika liczono poszczególne konsultacje społeczne i procesy partycypacyjne, zrealizowane przez Urząd Miejski w Gdańsku i jednostki organizacyjne Miasta</i> <i>Źródło: Wydział Promocji i Komunikacji Społecznej, Urząd Miejski w Gdańsku</i>	●	●	●	●	86	102	196
	III.2.b. Zadowolenie mieszkańców z możliwości wpływania na działania władz miasta <i>Odsetek respondentów, którzy w 2016 r. w badaniu opinii społecznej w Gdańsku udzielili odpowiedzi „bardzo dobrze” i „raczej dobrze” na pytanie: „Jak ocenia Pan(i) swoje możliwości wpływania na działania władz miasta w Gdańsku?”</i> <i>Źródło: Badanie opinii społecznej zrealizowane w Gdańsku w 2016 r. na zlecenie Urzędu Miejskiego w Gdańsku</i>	●	●	●	●	28,1	●	28,1

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
----------------	-----------------	------	------	------	------	------	------	------

III.2.c. Frekwencja w głosowaniu w ramach budżetu obywatelskiego

Frekwencja w głosowaniu to odsetek uprawnionych do głosowania, którzy oddali głos. Przez uprawnionych do głosowania w Budżecie Obywatelskim w Gdańsku w 2016 r. rozumie się osoby powyżej 16. roku życia, zameldowane stale lub czasowo w Gdańsku bądź wpisane do stałego rejestru wyborców

Źródło: Wydział Promocji i Komunikacji Społecznej, Urząd Miejski w Gdańsku

brak budżetu obywatelskiego	brak budżetu obywatelskiego	13,6 – pilotaż / 10,13 – Budżet Obywatelski	9,09	10,0	11,0	12,4
-----------------------------	-----------------------------	---	------	------	------	------

Cel III.3. Zwiększenie roli wolontariatu jako aktywności społecznej.

III.3.a. Liczba zbudowanych „ścieżek wolontariatu”

„Ścieżki wolontariatu” to programy wolontariatu realizowane na 6 obszarach, w których działają wolontariusze; zostały opisane w dokumencie Partnerstwa na rzecz Wolontariatu Miasta Gdańska

Źródło: Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku; Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku

●	●	6	6	6	6	6
---	---	---	---	---	---	---

III.3.b. Liczba ofert w poszczególnych „ścieżkach wolontariatu”

Oferty pracy wolontariackiej w organizacjach i instytucjach publicznych realizowane w ramach poszczególnych „ścieżek wolontariatu” (zob. wskaźnik III.3.a). Jedna oferta może być skierowana do wielu wolontariuszy

Źródło: Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku; Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku

●	●	●	●	368	550	598
---	---	---	---	-----	-----	-----

III.3.c. Liczba wolontariuszy w poszczególnych „ścieżkach wolontariatu”

Wskaźnik obejmuje wolontariuszy realizujących oferty wolontariackie w organizacjach i instytucjach publicznych w ramach poszczególnych „ścieżek wolontariatu” (zob. wskaźnik III.3.a.)

Źródło: Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku; Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku

●	2475	3566	4157	3563	4060	4749
---	------	------	------	------	------	------

w tym:

wolontariat pomocowy, edukacja i wychowanie

●	863	915	898	951	1071	1481
---	-----	-----	-----	-----	------	------

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	kultura	●	642	924	832	872	740	976
	przestrzeń publicz- na	●	655	643	1065	648	637	512
	wolontariat ekolo- giczny	●	115	120	141	b.d.	67	80
	wolontariat spor- towy	●	100	440	550	748	1188	1200
	wolontariat senio- rów	●	100	524	671	344	357	500
III.3.d. Liczba podmiotów przyjmujących wolontariuszy								
	Organizacje i instytucje publiczne oferujące miejsca pracy dla wolontariuszy	●	●	●	●	229	231	242
Źródło: Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku; Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku								
III.3.e. Znaczenie wolontariatu jako aktywności społecznej w ocenie mieszkańców								
	Odsetek respondentów, którzy w 2016 r. w badaniu opinii społecznej w Gdańsku udzielili odpowiedzi „bardzo dobrze” i „raczej dobrze” na pytanie: „Czy dla Pana(i) osobiście – niezależnie, czy w ostatnim roku był(a) Pan(i) w wolontariat zaangażowany(a) czy nie – wolontariat jako forma aktywności społecznej jest czymś ważnym?”	●	●	●	●	75,3%	●	76,9%
Źródło: Badanie opinii społecznej zrealizowane w Gdańsku w 2016 r. na zlecenie Urzędu Miejskiego w Gdańsku.								

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Cel III.4. Podniesienie jakości oraz zwiększenie zakresu współpracy sektora pozarządowego z Miastem.	III.4.a. Liczba wdrożonych narzędzi w procesie zarządzania zadaniami realizowanymi przez organizacje pozarządowe	●	●	●	●	1	2	2
	Narzędzia wspierające zarządzanie zadaniami realizowanymi przez organizacje pozarządowe. W 2016 r. na interaktywną mapę Gdańska dostępną na stronie internetowej naniesiono punkty usług społecznych							
	Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku							
	III.4.b. Zadowolenie przedstawicieli sektora pozarządowego ze współpracy z miastem	●	●	●	●	4,33	4,7	4,11
	Średnia ocena współpracy organizacji pozarządowych z Gminą Gdańsk (w skali „szkolnej”, gdzie 1 to ocena niedostateczna, a 6 – celująca) w badaniu „Ocena współpracy organizacji pozarządowych z Urzędem Miejskim w Gdańsku”							
	Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku							
	III.4.c. Liczba beneficjentów zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe	●	●	●	532 812	445 613	464 958	383 138
	Jedna osoba mogła zostać liczona wielokrotnie							
	Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku							
	Udział wydatków na współpracę z organizacjami pozarządowymi w wydatkach bieżących	1,82%	1,87%	1,96%	2,04%	1,86%	2,05%	1,65%
	Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku							

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	Liczba zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe <i>Zadania, które Miasto Gdańsk przekazało do realizacji organizacjom pozarządowym, opisane w rocznym Programie Współpracy Miasta Gdańska z Organizacjami Pozarządowymi w ramach poszczególnych priorytetów współpracy na dany rok</i> <i>Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i>	69	77	86	93	90	106	344
Cel III.5. Podniesienie jakości systemu wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej.	III.5.a. Liczba usług wspierających rodzinę, dostępnych lokalnie w dzielnicach <i>Usługi wspierające rozumiane zgodnie z art.10 ust. 3; art. 76 ust. 4 pkt 3a, 5, 6, 9, 10, 12, 14, 17; art. 77 ust. 3 pkt 4 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej</i> <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku</i>	●	●	●	●	1405	1259	1239
	III.5.b. Liczba indywidualnych ścieżek wsparcia dla rodzin <i>Indywidualne ścieżki wsparcia rozumiane jako plany pomocy w pokonywaniu trudności w opiece i wychowaniu dzieci</i> <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku</i>	291	368	293	362	353	426	379
	III.5.c. Liczba rodzin na jednego asystenta rodziny <i>Iloraz liczby rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i liczby asystentów rodziny</i> <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku</i>	10,63	16,14	12,74	13,92	14,42	17,04	15,79
	III.5.d. Liczba udzielonych usług wspierających rodzinę <i>Zob. wskaźnik III.5.a</i> <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku</i>	●	●	●	●	742	653	584

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	III.5.e. Liczba wychowanków pieczy zastępczej realizujących „indywidualne ścieżki wejścia na rynek pracy” <i>Zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej indywidualny program usamodzielnienia jest opracowywany przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia i określa w szczególności: zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia oraz sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych</i> <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku</i>	464	539	492	457	476	359	262
	III.5.f. Liczba rodzin zastępczych na jednego koordynatora pieczy <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku</i>	18	31,25	29,14	15,69	15,79	18,47	18,47
	III.5.g. Liczba osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku</i>	429	436	399	377	367	366	351
	Odsetek dzieci w pieczy zastępczej, które znajdują się w rodzinnej pieczy zastępczej <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku</i>	65,89	64,92	64,37	69,63	72,85	73,42	71,43
	Liczba rodzin z problemem opiekuńczo-wychowawczym przypadająca na asystenta rodziny <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku</i>	224,13	237,86	65,65	61,54	57,70	47,80	45,0

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	Liczba rodzin zastępczych z problemem opiekuńczo-wychowawczym przypadająca na koordynatora pieczy	●	●	●	●	7,37	7,74	5,84
	Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku							
Cel III.6. Podniesienie jakości systemu integracji społecznej.	III.6.a. Liczba usług wspierających, dostępnych lokalnie w dzielnicach <i>Usługi wspierające osoby i rodziny w trudnej sytuacji życiowej wynikają m.in. z art. 36 ust. 2 pkt a, g, i, j, l, m, o Ustawy o pomocy społecznej</i> Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku; Gdański Urząd Pracy	6823	7038	7196	7457	7052	6582	6693
	III.6.b. Liczba osób objętych instrumentami aktywnej integracji <i>Instrumenty aktywnej integracji mają na celu: odbudowę i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społecznym i odgrywania ról społecznych, odbudowę i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy lub zapobieganie procesom ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia społecznego. Instrumenty aktywnej integracji we wskaźniku należy rozumieć jako: instrumenty edukacyjne, m.in. kursy, szkolenia, uzupełnianie wykształcenia; instrumenty zdrowotne, m.in. terapia, profilaktyka; instrumenty społeczne, m.in. asystentura, wsparcie we właściwym odgrywaniu ról rodzinnych; instrumenty zawodowe, m.in. staże, praktyki</i> Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku; Gdański Urząd Pracy; Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku	446	275	92	126	429	722	459
	III.6.c. Liczba klientów na jednego pracownika socjalnego <i>Przez liczbę klientów rozumie się liczbę osób korzystających z pomocy społecznej</i> Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku;	75,23	76,19	81,35	82,08	65,15	61,13	61,22

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	Liczba środowisk na pracownika socjalnego <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku;</i>	1,23	1,27	1,28	1,28	1,59	1,69	1,61
	Liczba mieszkańców na pracownika socjalnego. <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku;</i>	1969,64	1939,1	21,26,9	2187,1	1874,5	1942,6	1969,6
	Wskaźnik deprywacji lokalnej. <i>Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku;</i>	38,23	39,29	38,25	30,19	28,57	25,03	22,88
Cel III.7. Wzmocnienie koordynacji zarządzania polityką społeczną	III.7.a. Liczba programów opracowanych według ujednolitego wzoru <i>W Wydziale Rozwoju Społecznego zastosowano ujednolicony szablon opracowywania programów i dokumentów strategicznych</i> <i>Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i>	●	●	0	2	6	3	2
	III.7.b. Liczba zdefiniowanych wspólnych programów wskaźników <i>W Wydziale Rozwoju Społecznego wdraża się systemowe ujednolicenie metodologiczne i unifikację wskaźników poszczególnych programów i dokumentów strategicznych</i> <i>Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i>	●	●	●	●	w trakcie realizacji, dane będą dostępne za 2017 r.	●	38
	III.7.c. Liczba współrealizowanych projektów metropolitalnych <i>Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i>	●	●	●	●	w trakcie realizacji, dane będą dostępne za 2017 r.	15	15
	III.7.d. Liczba partnerstw interdyscyplinarnych i międzybranżowych <i>Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miejski w Gdańsku</i>	27	29	31	43	51	61	68

III.7.e. Liczba programów
i projektów międzysekt-
rowych

Źródło: Wydział Rozwoju Społecznego,
Urząd Miejski w Gdańsku

6

6

5

6

8

14

26

● brak danych lub zjawisko nie występowało

NOTATKI

Zespół ds. Koordynacji i Ewaluacji

Programów Operacyjnych:

Katarzyna Drozd-Wiśniewska

Marcin Hryniewicz

Żaneta Kucharska

Michał Miguła

Robert Wójcik

Jacek Zabłotny

Bożena Żmijewska

Wydawca:

Urząd Miejski w Gdańsku

ul. Nowe Ogrody 8/12

80-803 Gdańsk

www.gdansk.pl/strategia

Gdańsk 2019

Dokument „Gdańsk Programy Operacyjne 2023” przyjęty został
Uchwałą nr XVII / 514 / 15 Rady Miasta Gdańska
z dnia 17 grudnia 2015 roku